

മഹാഭാരതം - 26

മഹാഭാരതം 26

വ്യാസമഹർഷി

അധ്യായം 26 - 50

താളിളക്കം

2020

പേര്: മഹാഭാരതം 26

ഭാഷ: Malayalam

വിഭാഗം: മഹാകാവ്യം

രചന: വ്യാസമഹർഷി

പ്രസാധകർ: താളിളക്കം

ഡിസംബർ 2020

Layout Design: പ്രവീൺ വർമ്മ

Copyleft:

ലാടെക്കിൽ നിർമ്മിച്ചതാണിത്.
ഓൺലൈൻ വായനയ്ക്ക് വേണ്ടി.
ഉബുണ്ടു ഓപ്പറേറ്റിങ്ങ് സിസ്റ്റത്തിലൂടെ.
കടപ്പാട്: വികിപീഡിയ.

അധ്യായം 26

1 [വൈ]

അമാബ്രവിൻ മഹാവീര്യോ ദ്രോണസ് തത്ത്വാർഥ ദർശിവാൻ
 ന താദൃശാ വിനശ്യന്തി നാപി യാന്തി പരാഭവം
 2 ശൂരാസ് ച കൃതവിദ്യാസ് ച ബുദ്ധിമനോ ജിതേന്ദ്രിയഃ
 ധർമ്മജ്ഞാസ് ച കൃതജ്ഞാസ് ച ധർമ്മരാജം അനുവ്രതഃ
 3 നീതിധർമ്മാർഥതത്ത്വജ്ഞം പിതൃവച് ച സമാഹിതം
 ധർമ്മേ സ്ഥിതം സത്യധൃതിം ജ്യേഷ്ഠം ജ്യേഷ്ഠാപചായിനം
 4 അനുവ്രതാ മഹാത്മാനം ദ്രാതരം ദ്രാതരോ നൃപ
 അജാതശത്രും ഹ്രീമന്തം തം ച ദ്രാതൃൻ അനുവ്രതം
 5 തേഷാം തഥാവിധേയാനാം നിദ്രിതാനാം മഹാത്മനാം
 കിമർഥം നീതിമാൻ പാർഥഃ ശ്രേയോ നൈഷാം കരിഷ്യതി
 6 തസ്മാദ് യത്താത് പ്രതീക്ഷന്തേ കാലസ്യോദയം ആഗതം
 ന ഹി തേ നാശം ഋച്ഛേയുർ ഇതി പശ്യാമ്യ് അഹം ധിയാ
 7 സാന്ദ്രതം ചൈവ യത് കാര്യാ തച് ച ക്ഷിപ്രം അകാലികം
 ക്രിയതാം സാധു സഞ്ചിന്ത്യ വാസസ് ചൈഷാം പ്രചിന്ത്യതാം
 8 യഥാവത് പാണ്ഡുപുത്രാണാം സർവാർഥേഷു യുതാത്മനാം
 ദുർജ്ജ്ഞയഃ ഖല്യ ശൂരാസ് തേ അപാപാസ് തപസാ വൃതഃ
 9 ശുദ്ധാത്മാ ഗുണവാൻ പാർഥഃ സത്യവാൻ നീതിമാഞ് ശുചിഃ
 തേജോരാശിർ അസംഖ്യേയോ ഗൃഹ്ണീയാദ് അപി ചക്ഷുർ ഈ
 10 വിജ്ഞായ ക്രിയതാം തസ്മാദ് ഭൂയസ് ച മൃഗയാമഹേ
 ബ്രാഹ്മണൈസ് ചാരകൈഃ സിദ്ധൈർ യേ ചാന്യേ തദ്വിദോ ജനഃ

അധ്യായം 27

1 [വൈ]

തതഃ ശാന്തനവോ ഭീഷ്മോ ഭരതാനാം പിതാമഹഃ
ശ്രുതവാൻ ദേശകാലജ്ഞസ് തത്ത്വജ്ഞഃ സർവധർമ്മവിത്
2 ആചാര്യ വാക്യോപരമേ തദ് വാക്യം അഭിസന്ദധത്
ഹിതാർഥം സ ഉവാചേമാം ഭാരതീം ഭാരതാൻ പ്രതി
3 യുധിഷ്ഠിരേ സമാസക്താം ധർമ്മജ്ഞേ ധർമ്മസംശ്രിതാം
അസത്യ ദുർഭഭാം നിത്യം സതാം ചാഭിമതാം സദാ
ഭീഷ്മഃ സമവദത് തത്ര ഗിരം സാധുഭിർ അർചിതാം
4 യഥൈഷ ബ്രാഹ്മണഃ പ്രാഹ ദ്രോണഃ സർവാർഥവത്ത്വ വിത്
സർവലക്ഷണസമ്പന്നാ നാശം നാർഹന്തി പാണ്ഡവാഃ
5 ശ്രുതവൃത്തോപസമ്പന്നാ സാധുവ്രതസമന്വിതാഃ
വൃദ്ധാനശാസനേ മഗ്നാഃ സത്യവ്രതപരായണാഃ
6 സമയം സമയജ്ഞാസ് തേ പാലയന്തഃ ശുചിവ്രതാഃ
നാവസീദിതും അർഹന്തി ഉദ്ദഹന്തഃ സതാം ധുരം
7 ധർമ്മതത് ചൈവ ഗുപ്താസ് തേ സ്വവീര്യേണ ച പാണ്ഡവാഃ
ന നാശം അധിഗച്ഛേയൂർ ഇതി മേ ധീയതേ മതിഃ
8 തത്ര ബുദ്ധിം പ്രണേഷ്യാമി പാണ്ഡവാൻ പ്രതി ഭാരത
ന തു നീതിഃ സുനീതസ്യ ശക്യതേ ിന്വേഷിതും പരൈഃ
9 യത് തു ശക്യം ഇഹാസ്മാഭിസ് താൻ വൈ സഞ്ചിന്ത്യ പാണ്ഡവാൻ
ബുദ്ധ്യാ പ്രവജ്ജും ന ദ്രോഹാത് പ്രവക്ഷ്യാമി നിബോധ തത്
10 സാ ത് ഇയം സാധു വക്തവ്യാ ന ത് അനീതഃ കഥം ചന
വൃദ്ധാനശാസനേ താത തിഷ്ഠതഃ സത്യശീലിനഃ
11 അവശ്യം ത് ഇഹ ധീരേണ സതാം മധ്യേ വിവക്ഷതാ
യഥാമതിവിവക്തവ്യം സർവശോ ധർമ്മലിപ്തയാ
12 തത്ര നാഹം തഥാ മന്യേ യഥായം ഇതരോ ജനഃ
പുരേ ജനപദേ വാപി യത്ര രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ
13 നാസ്യയകോ ന ചാപീർഷ്ഠർ നാതിവാദീ ന മത്സരി
ഭവിഷ്യതി ജനസ് തത്ര സ്വം സ്വം ധർമ്മം അനുവ്രതഃ
14 ബ്രഹ്മഘോഷാശ് ച ഭൂയാംസഃ പൂർണാഹൃത്യസ് തഥൈവ ച
ക്രതവശ് ച ഭവിഷ്യന്തി ഭൂയാംസോ ഭൂരിദക്ഷിണാഃ
15 സദാ ച തത്ര പർജന്യഃ സമൃഗ് വർഷി ന സംശയഃ
സമ്പന്നസന്ധ്യാ ച മഹീ നിരീതികാ ഭവിഷ്യതി

16 രസവന്തി ച ധാന്യാനി ഗുണവന്തി ഫലാനി ച
 ഗന്ധവന്തി ച മാല്യാനി ശുഭശബ്ദാ ച ഭാരതി
 17 വായുസ് ച സുഖസംസ്കർശോ നിസ്പ്രതീപം ച ദർശനം
 ഭയം നാഭ്യോവിശേത് തത്ര യത്ര രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ
 18 ഗാവസ് ച ബഹുലാസ് തത്ര ന കൃശാ ന ച ദുർദ്ദഹഃ
 പയാംസി ദധി സർപീംഷി രസവന്തി ഹിതാനി ച
 19 ഗുണവന്തി ച പാനാനി ഭോജ്യാനി രസവന്തി ച
 തത്ര ദേശേ ഭവിഷ്യന്തി യത്ര രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ
 20 രസാഃ സ്വർശാസ് ച ഗന്ധാസ് ച ശബ്ദാസ് ചാപി ഗുണാനിതഃ
 ദൃശ്യാനി ച പ്രസന്നാനി യത്ര രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ
 21 ധൈര്യം ധൈര്യം ഗുണൈഃ സുസംയുക്താസ് തസ്മിൻ വർഷേ ത്രയോദശേ
 ദേശേ തസ്മിൻ ഭവിഷ്യന്തി താത പാണ്ഡവ സംയുതേ
 22 സമ്പ്രീതിമാഞ് ജനസ് തത്ര സതുഷ്ടഃ ശുചിർ അവ്യയഃ
 ദേവതാതിഥിപുജാസു സർവഭൂതാനരാഗവാൻ
 23 ഇഷ്ടദാനോ മഹോത്സാഹഃ ശശ്വദ് ധർമ്മപരായണഃ
 അശുഭ ദിച് ഛുഭപ്രേപ്ലർ നിത്യയജ്ഞഃ ശുഭവ്രതഃ
 ഭവിഷ്യതി ജനസ് തത്ര യത്ര രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ
 24 തൃക്കവാക്യാന്തസ് താത ശുഭകല്യാണ മംഗലഃ
 ശുഭാർഥേപ്ഷുഃ ശുഭമതിർ യത്ര രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ഭവിഷ്യതി ജനസ് തത്ര നിത്യം ചേഷ്ട പ്രിയവ്രതഃ
 25 ധർമ്മാത്മാ സ തദാദൃശ്യഃ സോ ിപി താത ദിജാതിഭിഃ
 കിം പുനഃ പ്രാകൃതൈഃ പാർഥഃ ശക്യോ വിജ്ഞാതും അന്തഃ
 26 യസ്മിൻ സത്യം ധൃതിർ ദാനം പരാ ശാന്തിർ ധൃവാ ക്ഷമാ
 ഹ്രീഃ ശ്രീഃ കീർതിഃ പരം തേജ ആന്ദ്രശംസ്യം അഥാർജവം
 27 തസ്മാത് തത്ര നിവാസം ഇ ചരണം സന്ദ്രേണ ധീമതഃ
 ഗതിം വാ പരമാം തസ്യ നോത്സഹേ വജ്രം അന്യഥാ
 28 ഏവം ഏതത് ഇ സഞ്ചിന്ത്യ യത്കൃതം മന്യസേ ഹിതം
 തത് ക്ഷിപ്രം കരു കൗരവ്യ യദ്യ് ഏവം ശ്രദ്രധാസി മേ

അധ്യായം 28

1 [വൈ]

തതഃ ശാരദൃതോ വാക്യം ഇത്യ് ഉവാച കൃപസ് തദാ
 യുക്തം പ്രാപ്തം ച വൃദ്ധേന പാണ്ഡവാനു പ്രതി ഭാഷിതം
 2 ധർമാർഥസഹിതം ശ്ലുക്തം തത്പ്രത്യേകം ച സ ഹേതുമത്
 തത്രാനുരൂപം ഭീഷ്മേണ മമാപ്യ് അത്ര ഗിരം ശൃണു
 3 തേഷാം ചൈവ ഗതിസ് തീർഥൈർ വാസസ് ചൈഷാം പ്രചിന്ത്യതാം
 നീതിർ വിധിയതാം ചാപി സാന്ദ്രതം യാ ഹിതാ ഭവേത്
 4 നാവജ്ഞേയോ രിപുസ് താത പ്രാകൃതോ ിപി ബുഭൃഷതാ
 കിം പുനഃ പാണ്ഡവാസ് താത സർവാസ്തുകശലാ രണേ
 5 തസ്മാത് സത്രം പ്രവിഷ്ടേഷു പാണ്ഡവേഷു മഹാത്മസു
 ശൂദ്രഭാവേഷു ചരണേഷു കാലേ ചോദയം ആഗതേ
 6 സ്വരാഷു പരരാഷ്ട്രേഷു ജ്ഞാതവ്യം ബലം ആത്മനഃ
 ഉദയേ പാണ്ഡവാനാം ച പ്രാപ്തേ കാലേ ന സംശയഃ
 7 നിവൃത്തസമയാഃ പാർഥാ മഹാത്മാനോ മഹാബലാഃ
 മഹോത്സാഹാ ഭവിഷ്യന്തി പാണ്ഡവാ ഹ്യ് അതി തേജസഃ
 8 തസ്മാദ് ബലം ച കോശം ച നീതിശ് ചാപി വിധിയതാം
 യഥാകാലോദയേ പ്രാപ്തേ സമ്യക് തൈഃ സന്ധയാമഹേ
 9 താത മന്യാമി തത് സർവം ബുധ്യസ്വ ബലം ആത്മനഃ
 നിയതം സർവമിത്രേഷു ബലവത്സ് അബലേഷു ച
 10 ഉച്ചാവചം ബലം ജ്ഞാതാ മധ്യസ്ഥം ചാപി ഭാരത
 പ്രഹൃഷ്ടം അപ്രഹൃഷ്ടം ച സന്ധയാമ തഥാ പരൈഃ
 11 സാഗ്ദ്ധാ ഭേദേന ദാനേന ദണ്ഡേന ബലികർമ്മണാ
 ന്യായേനാനമ്യ ച പരാൻ ബലാച് ചാനമ്യ ദുർബലാൻ
 12 സാന്ത്വയിതാ ച മിത്രാണി ബലം ചാഭാഷ്യതാം സുഖം
 സകോശ ബലസംവൃദ്ധഃ സമ്യക് സിദ്ധിം അവാപ്സ്യസി
 13 യോത്സ്യസേ ചാപി ബലിഭിർ അരിഭിഃ പ്രത്യുപസ്മിതൈഃ
 അന്യൈസ് തം പാണ്ഡവൈർ വാപി ഹീനസ്വബലവാഹരൈഃ
 14 ഏവം സർവം വിനിശ്ചിത്യ വ്യവസായം സ്വധർമ്മതഃ
 യഥാകാലം മനുഷ്യേഭ്യ ചിരം സുഖം അവാപ്സ്യസി

അധ്യായം 29

1 [വൈ]

അഥ രാജാ ത്രിശർതാനാം സുശർമാ രഥയുഥപഃ
 പ്രാപ്തകാലം ഇദം വാക്യം ഉചാവ ത്വരിതോ ഭൃശം
 2 അസക്തൻ നിക്രതഃ പൂർവം മത്സ്യഃ സാലേയകൈഃ സഹ
 സൃതേന ചൈവ മത്സ്യസ്യ കീചകേന പുനഃ പുനഃ
 3 ബാധിതോ ബന്ധുഭിഃ സാർധം ബലാദ് ബലവതാ വിഭോ
 സ കർണം അഭ്യുദീക്ഷ്യഥ ഭുര്യോധനം അഭാഷത
 4 അസക്തൻ മത്സ്യരാജ്ഞാ മേ രാഷ്ട്രം ബാധിതം ഓജസാ
 പ്രണേതാ കീചകശ് ചാസ്യ ബലവാൻ അഭവത് പുരാ
 5 ക്രൂരോ fമർഷീ സ ഭുഷ്ടാത്മാ ഭൂവി പ്രഖ്യാതവിക്രമഃ
 നിഹതസ് തത്ര ഗന്ധർവൈഃ പാപകർമാ നൃശംസവാൻ
 6 തസ്മിംശ് ച നിഹതേ രാജൻ ഹീനദർപോ നിരാശ്രയഃ
 ഭവിഷ്യതി നിരുത്സാഹോ വിരാഽ ഇതി മേ മതിഃ
 7 തത്ര യാത്രാ മമ മതാ യദി തേ രോചതേ fനഘ
 കൗരവാണാം ച സർവേഷാം കർണസ്യ ച മഹാത്മനഃ
 8 ഏതത് പ്രാപ്തം അഹം മന്യേ കാര്യം ആത്യയികം ഹിതം
 രാഷ്ട്രം തസ്യാഭിയാത് ആശു ബഹു ധാന്യസമാകലം
 9 ആദദാമോ fസ്യ രത്നാനി വിവിധാനി വസൂനി ച
 ഗ്രാമാൻ രാഷ്ട്രാണി വാ തസ്യ ഹരിഷ്യാമോ വിഭാഗശഃ
 10 അഥ വാ ഗോസഹസ്രാണി ബഹുനി ച ശുഭാനി ച
 വിവിധാനി ഹരിഷ്യാമഃ പ്രതിപീഡ്യ പുരം ബലാത്
 11 കൗരവൈഃ സഹ സംഗമ്യ ത്രിശർതൈശ് ച വിശാം പതേ
 ഗാസ് തസ്യാപഹരാമാശു സഹ സർവൈഃ സുസംഹതാഃ
 12 സന്ധിം വാ തേന കൃത്വാ തു നിബദ്ധീമോ fസ്യ പൗരൂഷം
 ഹത്യാ ചാസ്യ ചമുഃ കൃത്സാം വശം അന്യാനയാമഹേ
 13 തം വശേ ന്യായതഃ കൃത്വാ സുഖം വത്സ്യാമഹേ വയം
 ഭവതോ ബലവൃദ്ധിശ് ച ഭവിഷ്യതി ന സംശയഃ
 14 തച് ശൂത്യാ വചനം തസ്യ കർണോ രാജാനം അബ്രവീത്
 സൂക്തം സുശർമണാ വാക്യം പ്രാപ്തകാലം ഹിതം ച നഃ
 15 തസ്മാത് ക്ഷിപ്രം വിനിര്യാമോ യോജയിത്യാ വരൂഥിനിം
 വിഭജ്യ ചാപ്യ് അനീകാനി യഥാ വാ മന്യസേ fനഘ
 16 പ്രജ്ഞാവാൻ കരുവൃദ്ധോ fയം സർവേഷാം നഃ പിതാമഹഃ

ആചാര്യശ് ച തഥാ ദ്രോണഃ കൃപഃ ശാരദ്വതസ് തഥാ
 17 മന്യന്തേ തേ യഥാ സർവേ തഥാ യാത്രാ വിധീയതാം
 സംമന്ത്ര്യ ചാശു ഗച്ഛാമഃ സാധനാർഥം മഹീപതേഃ
 18 കിം ച നഃ പാണ്ഡവൈഃ കാര്യം ഹീനാർഥബലപൗരൂഷൈഃ
 അത്യർഥം വാ പ്രനഷ്ടാസ് തേ പ്രാപ്താ വാപി യമക്ഷയം
 19 യാമോ രാജന് അനുദിനാ വിരാട വിഷയം വയം
 ആദാസ്യാമോ ഹി ഗാസ് തസ്യ വിവിധാനി വസുമി ച
 20 തതോ ദുര്യോധനോ രാജാ വാക്യം ആദായ തസ്യ തത്
 വൈകർതനസ്യ കർണസ്യ ക്ഷിപ്രം ആജ്ഞാപയത് സ്വയം
 21 ശാസനേ നിത്യസംയുക്തം ദുഃശാസനം അനന്തരം
 സഹ വൃദ്ധൈസ് തു സംമന്ത്ര്യ ക്ഷിപ്രം യോജയ വാഹിനീം
 22 യഥോദ്ദേശം ച ഗച്ഛാമഃ സഹിതാഃ സർവകൗരവൈഃ
 സുശർമാ തു യഥോദ്ദിഷ്ടം ദേശം യാതു മഹാരഥഃ
 23 ത്രിഗർഭതൈഃ സഹിതോ രാജാ സമഗ്രബലവാഹനഃ
 പ്രാഗ് ഏവ ഹി സുസംവീതോ മത്സ്യസ്യ വിഷയം പ്രതി
 24 ജഘ്വന്യതോ വയം തത്ര യാസ്യാമോ ദിവസാന്തരം
 വിഷയം മത്സ്യരാജസ്യ സുസമൃദ്ധം സുസംഹതാഃ
 25 തേ യാത്യാ സഹസാ തത്ര വിരാടനഗരം പ്രതി
 ക്ഷിപ്രം ഗോപാൻ സമാസാദ്യ ഗൃഹ്ണന്തു വിപുലം ധനം
 26 ഗവാം ശതസഹസ്രാണി ശ്രീമന്തി ഗുണവന്തി ച
 വയം അപി നിഗൃഹ്ണീമോ ദ്വിധാകൃത്യാ വരൂഥിനീം
 27 സ സ്യ ഗത്യാ യഥോദ്ദിഷ്ടാം ദിശം വഹേൻ മഹീപതിഃ
 ആദത്ത ഗാഃ സുശർമാഥ ഘർമപക്ഷസ്യ സപ്തമീം
 28 അപരം ദിവസം സർവേ രാജൻ സംഭ്രൂയ കൗരവാഃ
 അഷ്ടമ്യം താന്യ് അഗൃഹ്ണന്ത ഗോകുലാനി സഹസ്രാഃ

അധ്യായം 30

1 [വൈ]

തതസ് തേഷാം മഹാരാജ തത്രൈവൈത തേജസാം
 ഛദ്മ ലിംഗപ്രവിഷ്ടാനാം പാണ്ഡവാനാം മഹാത്മനാം
 2 വ്യതീതഃ സമയഃ സമ്യഗ് വസതാം വൈ പുരോത്തമേ
 കർവതാം തസ്യ കർമാണി വിരാടസ്യ മഹീപതേഃ
 3 തതസ് ത്രയോദശസ്യാന്തേ തസ്യ വർഷസ്യ ഭാരത
 സുശർമണാ ഗൃഹീതം തു ഗോധനം തരസാ ബഹു
 4 തതോ ജവേന മഹതാ ഗോപാഃ പുരം അമാരൂജത്
 അപശ്യൻ മത്സ്യരാജം ച രമാത് പ്രസ്തന്യ കണ്ഡലി
 5 ശൂരൈഃ പരിവൃതം യോധൈഃ കണ്ഡലാംഗദ ധാരിഭിഃ
 സദ്ഭീശ് ച മന്ത്രിഭിഃ സാർധം പാണ്ഡവൈശ് ച നരർഷഭൈഃ
 6 തം സഭായാം മഹാരാജം ആസീനം രാഷ്ട്രവർധനം
 സോ fബ്രവീദ് ഉപസംഗമ്യ വിരാടം പ്രണതസ് തദാ
 7 അസ്മാൻ യധി വിനിർജിത്യ പരിഭ്രൂയ സ ബാസവാനീ
 ഗവാം ശതസഹസ്രാണി ത്രിഗർഭതാഃ കാലയന്തി തേ
 താൻ പരീപ്ല മനുഷ്യേഭ്യോ മാ നേശുഃ പശവസ് തവ
 8 തച് ശ്രുത്വാ നൃപതിഃ സേനാം മത്സ്യാനാം സമയോജയത്
 രഥനാഗാശ്വകലിലാം പത്തിധ്വജസമാകലാം
 9 രാജാനോ രാജപുത്രാശ് ച തന്ത്രാണ്യ് അത്ര ഭേജിരേ
 ഭാനമന്തി വിചിത്രാണി സൂപസേവ്യാനി ഭാഗശഃ
 10 സവജ്രായസ ഗർഭം തു കവചം തപ്തകാഞ്ചനം
 വിരാടസ്യ പ്രിയോ ഭ്രാതാ ശതാനീകോ fഭ്യഹാരയത്
 11 സർവപാര സവം വർമ കല്യാണ പടലം ദൃശം
 ശതാനീകാദ് അവരജോ മദിരാശ്യാ fഭ്യഹാരയത്
 12 ശതസൂര്യം ശതാവർതം ശതബിന്ദു ശതക്ഷിമത്
 അഭേദ്യകർത്ഥം മത്സ്യാനാം രാജാ കവചം ആഹരത്
 13 ഉത്സേധേ യസ്യ പദ്മാനി ശതം സൗഗന്ധികാനി ച
 സുവർണപ്പഷ്ടം സൂര്യാഭം സൂര്യദത്താഭ്യഹാരയത്
 14 ദൃശം ആയസ ഗർഭം തു ശ്വേതം വർമ ശതക്ഷിമത്
 വിരാടസ്യ സുതോ ജ്യേഷ്ഠോ വീരഃ ശംഖോ fഭ്യഹാരയത്
 15 ശതശശ് ച തന്ത്രാണി യഥാ സ്യാനി മഹാരഥാഃ
 യോത്സ്യമാനാഭ്യനഹ്യന്ത ദേവരൂപാഃ പ്രഹാരിണഃ

16 സൂപസ്തരേഷു ശുഭ്രേഷു മഹത്സു ച മഹാരഥാഃ
 പൃഥക് കാഞ്ചനസംനാഹാൻ രഥേഷ്ഠ് അശ്വാൻ അയോജയൻ
 17 സൂര്യചന്ദ്ര പ്രതീകാശോ രഥേ ദിവ്യേ ഹിരണ്യയഃ
 മഹാനഭാവോ മത്സ്യസ്യ ധ്വജ ഉച്ഛിശ്രിയേ തദാ
 18 അഥാനന്യാൻ വിവിധാകാരാൻ ധ്വജാൻ ഹേമവിഭൂഷിതാൻ
 യഥാ സ്വം ക്ഷത്രിയാഃ ശൂരാ രഥേഷു സമയോജയൻ
 19 അഥ മത്സ്യോ ഽബ്രവീദ് രാജാ ശതാനീകം ജഘന്യജം
 കങ്കബല്ലവ ഗോപാലാ ദാമ ഗ്രന്ഥിശ് ച വീര്യവാൻ
 യുധ്യേയൂർ ഇതി മേ ബുദ്ധിർ വർതതേ നാന്ത്ര സംശയഃ
 20 ഏതേഷാം അപി ദീയന്താം രഥാ ധ്വജപതാകിനഃ
 കവചാനി വിചിത്രാണി ദൃശാനി ച മൃദുനി ച
 പ്രതിമുഞ്ചതു ഗോത്രേഷു ദീയന്താം ആയുധാനി ച
 21 വിരാംഗരൂപാഃ പുരുഷാ നാഗരാജകരോപമാഃ
 നേമേ ജാതു ന യുധ്യേരന് ഇതി മേ ധീയതേ മതിഃ
 22 ഏതച്ഛ്രോത്വാ തു നൃപതേർ വാക്യം ത്വരിതമാനസഃ
 ശതാനീകസ് തു പാർഥേഭ്യോ രഥാൻ രാജൻ സമാദിശത്
 സഹദേവായ രാജേണ ച ഭീമായ നകലായ ച
 23 താൻ പ്രഹൃഷ്ടാസ് തതഃ സൂതാ രാജഭക്തിപുരസ്തതാഃ
 നിർദിഷ്ടാൻ നരദേവേന രഥാഞ് ശീഘ്രം അയോജയൻ
 24 കവചാനി വിചിത്രാണി ദൃശാനി ച മൃദുനി ച
 വിരാടഃ പ്രാദിശദ് യാനി തേഷാം അക്ലിഷ്ടകർമ്മണാം
 താന്യ് ആമുച്യ ശരീരേഷു ദംശിതാസ് തേ പരന്തപാഃ
 25 തരസിനശ് ചരിന്നരൂപാഃ സർവേ യുദ്ധവിശാരദാഃ
 വിരാടം അന്വയഃ പശ്യാത് സഹിതാഃ കരുപംഗവാഃ
 ചത്വാരോ ഭ്രാതരഃ ശൂരാഃ പാണ്ഡവാഃ സത്യവിക്രമാഃ
 26 ഭീമാശ് ച മത്തമാതംഗാഃ പ്രഭിന്നകരടാ മുഖാഃ
 ക്ഷരന്ത ഇവ ജീമൂതാഃ സുദന്താഃ ഷഷ്ടിഹായനാഃ
 27 സ്വാരൂഢാ യുദ്ധകുശലൈഃ ശിക്ഷിതൈർ ഹസ്തിസാദിഭിഃ
 രാജാനം അന്വയഃ പശ്യാച് ചലന്ത ഇവ പർവതാഃ
 28 വിശാരദാനാം വശ്യാനാം ഹൃഷ്ടാനാം ചാനയായിനാം
 അഷ്ടൗ രഥസരഃസ്രാണി ദശനാഗശതാനി ച
 പഷ്ടീശ് ചാശ്വസഹസ്രാണി മത്സ്യാനാം അഭിനിര്യയഃ
 29 തദ് അനീകം വിരാടസ്യ ശുശ്രൂഭേ ഭരതർശഭ

സമ്പ്രയാതം മഹാരാജ നിനീഷന്തം ഗന്ധം പദം
30 തദ് ബലാഗ്ര്യം വിരാടസ്യ സമ്പ്രസ്മിതം അശോഭത
ദൃശായുധ ജനാകീർണം ജഗാശ്ചരഥസങ്കലം

അധ്യായം 31

1 [വൈ]

നിര്യായ നഗരാച്ഛൂരാ വ്യൂഢാനീകാഃ പ്രഹാരിണഃ
 ത്രിഗർഭതൻ അസ്സഗർഭ മത്സ്യാഃ സൂര്യേ പരിണതേ സതി
 2 തേ ത്രിഗർഭതാശ്ച മത്സ്യാശ്ച സംരണ്ണാ യുദ്ധദുർമ്മദാഃ
 അന്യോന്യം അഭിഗർജ്ജന്തോ ഗോഷു ഗൃദ്ധാ മഹാബലാഃ
 3 ഭീമാശ്ച മത്തമാതംഗാസ് തോമരാങ്കുശചോദിതാഃ
 ഗ്രാമണീയൈഃ സമാരൂഢാഃ കശലൈർ ഹസ്തിസാദിഭിഃ
 4 തേഷാം സമാഗമോ ഘോരസ് തുമുലോ ലോമഹർഷണഃ
 ദേവാസുരസമോ രാജന് ആസീത് സൂര്യേവിലംബതി
 5 ഉദതിഷ്ടദ് രജോ ഭൗമം ന പ്രജ്ഞായത കീം ചന
 പക്ഷിണശ്ച ചാപതൻ ഭ്രമു സൈന്യേന രജസാവൃതാഃ
 6 ഇഷ്ടദിർ വ്യതിസംയദ്ഭിർ ആദിത്യോ ഽന്തരധീയത
 ഖദ്യോതൈർ ഇവ സംയുക്തം അന്തരിക്ഷം വ്യരാജത
 7 അകൃപ്ഷ്യാനി ചാപാനി വ്യതിഷ്ഠതാനി ധന്വിനാം
 പതന്താം ലോകവീരാണാം സവ്യദക്ഷിണം അസ്യതാം
 8 രഥാ രഥൈഃ സമാജഗ്മുഃ പാദാതൈശ്ച പദാതയഃ
 സാദിഭിഃ സാദിനശ്ച ചൈവ ഗജൈശ്ച ചാപി മഹാഗജാഃ
 9 അസിഭിഃ പട്ടിസൈഃ പ്രാസൈഃ ശക്തിഭിസ് തോമരൈർ അപി
 സംരണ്ണാഃ സമരേ രാജൻ നിജ്ജ്വലർ ഇതരേതരം
 10 നിഘ്നന്തഃ സമരേ ഽന്യോന്യം ശൂരാഃ പരിഘ്നാബാഹവഃ
 ന ശേകർ അഭിസംരണ്ണാഃ ശൂരാൻ കർതും പരാങ്മുഖാൻ
 11 ക്ലിപ്തോത്തരൗഷ്ഠം സുനസം ക്ലിപ്തം പ്ലകേശം അലം കൃതം
 അദൃശ്യത ശിരശ്ച ഛിന്നം രജോധ്വസ്തം സകണ്ഡലം
 12 അദൃശ്യം തത്ര ഗാത്രാണി ശരൈശ്ച ഛിന്നാനി ഭാഗശഃ
 ശാലസ്തസനികാശാനി ക്ഷത്രിയാണാം മഹാമൃദേ
 13 നാഗഭോഗനികാശൈശ്ച ച ബാഹുഭിശ്ച ചന്ദനോക്ഷിതൈഃ
 ആകീർണാ വസുധാ തത്ര ശിരോ ഭീശ്ച സകണ്ഡലൈഃ
 14 ഉപശാമ്യദ് രജോ ഭൗമം അധിരേണ പ്രസർപതാ
 കശുലം പ്രാവിശദ് ഘോരം നിർമര്യാദം അവർത്തത
 15 ശതാനീകഃ ശതം ഹത്യാ വിശാലാക്ഷശ്ച ചതുഃശതം
 പ്രവിഷ്ടൗ മഹതീം സേനാം ത്രിഗർഭതാനാം മഹാരഥൗ
 ആർച്ഛേതാം ബഹു സംരണ്ണൗ കേശാകേശി നഖാനഖി

16 ലക്ഷയിത്യാ ത്രിഗർഭതാനാം തൗ പ്രവിഷ്ണു രഥവ്രജം
 ജഗതഃ സൂര്യദത്തശ് ച മദിരാശ്യശ് ച പൃഷ്ഠതഃ
 17 വിരാടസ് തത്ര സംഗ്രാമേ ഹത്യാ പഞ്ചശതാൻ രഥാൻ
 ഹയാനാം ച ശതാന്യ് അത്ര ഹത്യാ പഞ്ച മഹാരഥാൻ
 18 ചരൻ സ വിവിധാൻ മാർഗാൻ രഥേഷു രഥയുഥപഃ
 ത്രിഗർഭതാനാം സുശർമാണം ആർച്ഛദ് അക്ലരഥം രണേ
 19 തൗ വ്യാവഹരതാം തത്ര മഹാത്മാനൗ മഹാബലൗ
 അന്യോന്യം അഭിഗർജന്തൗ ഗോഷ്യേ ഗോവൃഷഭാവ് ഇവ
 20 തതോ രഥാഭ്യാം രഥിനൗ വൃതിയായ സമന്തതഃ
 ശരാൻ വ്യസൃജതാം ശീഘ്രം തോയധാരാ ഘനാവ് ഇവ
 21 അന്യോന്യം ചാതിസംരണ്ണൗ വിചേരതൂർ അമർഷണൗ
 കൃതാന്തൗ നിശിതൈർ ബാണൈർ അസി ശക്തിഗദാ ഭൃതൗ
 22 തതോ രാജാ സുശർമാണം വിവ്യാധ ദശഭിഃ ശരൈഃ
 പഞ്ചഭിഃ പഞ്ചഭിശ് ചാസ്യ വിവ്യാധ ചതുരോ ഹയാൻ
 23 തഥൈവ മത്സ്യരാജാനം സുശർമാ യുദ്ധദൂർമഭഃ
 പഞ്ചാശതാ ശിതൈർ ബാണൈർ വിവ്യാധ പരമാസ്ത്വ വിത്
 24 തതഃ സൈന്യം സമാവൃത്യ മത്സ്യരാജസുശർമണോഃ
 നാഭ്യജാനംസ് തദാന്യോന്യം പ്രദോഷേ രജസാവൃതേ

അധ്യായം 32

1 [വൈ]

തമസാഭിപ്ലതേ ലോകേ രജസാ ചൈവ ഭാരത
വൃതിഷ്ഠൻ വൈ മുഹൂർത്തം തു വ്യൂഢാനീകാഃ പ്രഹാരിണഃ
2 തതോ ഽസകാരം പ്രണദന് ഉദതിഷ്ഠത ചദ്രമാഃ
കർവാനോ വിമലാം രാത്രിം നന്ദയൻ ക്ഷത്രിയാൻ യുധി

3 തതഃ പ്രകാശം ആസാദ്യ പുനർ യുദ്ധം അവർത്ത
ഘോരരൂപം തതസ് തേ സ്മ നാവേക്ഷന്ത പരസ്പരം

4 തതഃ സുശർമാ ത്രൈശർതഃ സഹ ഭ്രാത്രോ യവീയസാ
അഭ്യദ്രവൻ മത്സ്യരാജം ഘമദ്രാതേന സർവശഃ

5 തതോ മഥാഭ്യാം പ്രസ്തന്ത്യ ഭ്രാതരൗ ക്ഷത്രിയ രീഷഭൗ
ഗദാപാണീ സുസംരണ്ണൗ സമഭ്യദ്രവതാം ഹയാൻ

6 തമൈവ തേഷാം തു ബലാനി താനി; ക്രുദ്ധാന്യ് അഥാന്യോന്യം അഭിദ്രവന്തി
ഗദാസിഖഡ്ഗൈശ് ച പരശ്വയൈശ് ച; പ്രാസൈശ് ച തീക്ഷ്ണാഗ്രസുപീതയാ
രൈഃ

7 ബലം തു മത്സ്യസ്യ ബലേന രാജാ; സർവം ത്രിശർതാധിപതിഃ സുശർമാ
പ്രമദ്യ ജിത്വാ ച പ്രസഹ്യ മത്സ്യം; വിരാടം ഓജസ്മിനം അഭ്യധാവത്

8 തൗ നിഹത്യ പൃഥഗ് ധൃത്യാവ് ഉഭൗ ച പാർഷ്ണിസാരഥി
വിരഥം മത്സ്യരാജാനം ജീവഗ്രാഹം അഗൃഹ്ണതാം

9 തം ഉന്മദ്യ സുശർമാ തു അദതീം വധുകാം ഇവ
സ്യന്തം സ്വം സമാരോപ്യ പ്രയയൗ ശീഘ്രവാഹനഃ

10 തസ്മിൻ ഗൃഹീതേ വിരഥേ വിരാടേ ബലവത്തരേ
പ്രാദ്രവന്ത ഭയാൻ മത്സ്യോസ് ത്രിശർതൈർ അർദിതാ ദൃശം

11 തേഷു സന്ത്രാസ്യമാനേഷു കന്തീപുത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ
അഭ്യഭാഷൻ മഹാബാഹുഃ ഭീമസേനം അരിന്ദമം

12 മത്സ്യരാജഃ പരാമുഷ്ടസ് ത്രിശർതേന സുശർമണാ
തം മോക്ഷയ മഹാബാഹോ ന ഗച്ഛേദ് ദ്വിഷന്താം വശം

13 ഉഷിതാഃ സ്മ സുഖം സർവേ സർവകാമൈഃ സുപൂജിതാഃ
ഭീമസേന ത്വയാ കാര്യാ തസ്യ വാസസ്യ നിഷ്കൃതിഃ

14 [ഭീമസ്]

അഹം ഏനം പരിത്രാസ്യേ ശാസനാത് തവ പാർഥിവ
പശ്യ മേ സുമഹത് കർമ്മ യുധൃതഃ സഹ ശത്രുഭിഃ

15 സ്വബാഹുബലം ആശ്രിത്യ തിഷ്ഠ ത്വം ഭ്രാതൃഭിഃ സഹ

ഏകാന്തം ആശ്രിതോ രാജൻ പശ്യ മേ ദൃദ്യ പരാക്രമം
 16 സുസ്കന്ധോ ിയം മഹാവൃക്ഷോ ഗദാ രൂപ ഇവ സമിതഃ
 ഏനം ഏവ സമാരുജ്യ ദ്രാവയിഷ്യാമി ശാത്രവാൻ
 17 [വൈ]

തം മത്തം ഇവ മാതംഗം വീക്ഷമാണം വനസ്സതിം
 അബ്രവീദ് ഭ്രാതരം വീരം ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 18 മാ ഭീമ സാഹസം കാർഷീസ് തിഷ്ഠത് ഏഷ വനസ്സതിഃ
 മാ ത്യാ വൃക്ഷേണ കർമാണി കുർവാണം അതി മാനുഷം
 ജനാഃ സമവബുധ്യേരൻ ഭീമോ ിയം ഇതി ഭാരത
 19 അന്യദ് ഏവായുധം കിം ചിത് പ്രതിപദ്യസ്വ മാനുഷം
 ചാപം വാ യദി വാ ശക്തിം നിസ്ത്രിംശം വാ പരശ്യഥം
 20 യദ് ഏവ മാനുഷം ഭീമ ഭവേദ് അന്യൈർ അലക്ഷിതം
 തദ് ഏവായുധം ആദായ മോക്ഷയാശു മഹീപതിം
 21 യമൗ ച ചക്രരക്ഷൗ തേ ഭവിതാരൗ മഹാബലൗ
 വ്യൂഹതഃ സമരേ താത മത്സ്യരാജം പരീപ്ലതഃ
 22 തതഃ സമസ്താസ് തേ സർവേ തുരഗാൻ അഭ്യചോദയൻ
 ദിവ്യം അസ്ത്രം വികർവാണാസ് ത്രിഗർതാൻ പ്രത്യമർഷണാഃ
 23 താൻ നിവൃത്തരഥാൻ ദൃഷ്ട്വാ പാണ്ഡവാൻ സാ മഹാചമുഃ
 വൈരാടീ പരമക്രൂദ്ധാ യുധേ പരമാദ്ഭുതം
 24 സഹസ്രം ന്യവധിത് തത്ര കന്തിപുത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ഭീമഃ സപ്തശതാൻ യോധാൻ പരലോകം അദർശയത്
 നകലശ് ചാപി സപ്തൈവ ശതാനി പ്രാഹിണോച് ഛരൈഃ
 25 ശതാനി ത്രിണി ശൂരാണാം സഹദേവഃ പ്രതാപവാൻ
 യുധിഷ്ഠിര സമാദിഷ്ടോ നിജഘ്നേ പുരുഷർഷഭഃ
 ഭിത്ത്യാ താം മഹതീംസേനാം ത്രിഗർതാനാം നരർഷഭ
 26 തതോ യുധിഷ്ഠിരോ രാജാ ത്വരമാണോ മഹാരഥഃ
 അഭിദ്രുത്യ സുഷർമാണം ശരൈർ അഭ്യതുദദ് ഭൃശം
 27 സുശർമാപി സുസക്രൂദ്ധസ് ത്വരമാണോ യുധിഷ്ഠിരം
 അവിധ്യൻ നവഭിർ ബാണൈശ് ചതുർഭിശ് ചതുരോ ഹയാൻ
 28 തതോ രാജന് ആശു കാതീ കന്തിപുത്രോ വൃകോദരഃ
 സമാസാദ്യ സുശർമാണം അശ്വാൻ അസ്യ വ്യപോഥയത്
 29 പുഷ്പഗോപൗ ച തസ്യഥ ഹത്യാ പരമസായകൈഃ
 അഥാസ്യ സാരഥിം ക്രൂദ്ധോ രഥോപസ്ഥാദ് അപാഹരത്

30 ചക്രക്ഷൺ ച ശൂരൺ ച ശോണാശോ നാമ വിശ്രുതഃ

സ ഭയാദ് ദൈവരഥം ദൃഷ്ട്വാ ത്രൈഗർഭതം പ്രാജഹത് തദാ

31 തതോ വിരാടഃ പ്രസ്തന്ത്യ രഥാദ് അഥ സുശർമണഃ

ഗദാം അസ്യ പരാമൃശ്യ തം ഏവാജ്ജ്ഞിവാൻ ബലീ

സ ചചാര ഗദാപാണിർ വൃദ്ധോ ഽപി തരുണോ യഥാ

32 ഭീമസ് തു ഭീമസങ്കാശോ രഥാത് പ്രസ്തന്ത്യ കണ്ഡലീ

ത്രീഗർഭതരാജം ആദത്ത സിംഹകൃശ്രൂഢ മൃഗം യഥാ

33 തസ്മിൻ ഗൃഹീതേ വിരഥേ ത്രീഗർഭതാനാം മഹാരഥേ

അജ്യേത ബലം സർവം ത്രൈഗർഭതം തദ്ഭയാതൂരം

34 നിവർത്യ ഗാസ് തതഃ സർവാഃ പാണ്ഡുപുത്രാ മഹാബലാഃ

അവജിത്യ സുശർമാണം ധനം ചാദായ സർവശഃ

35 സ്വബാഹുബലസമ്പന്നാ ഹ്രീനീഷേധാ യതവ്രതാഃ

സംഗ്രാമശിരസോ മധ്യേ താം രാത്രിം സുഖിനോ ഽവസൻ

36 തതോ വിരാടഃ കൗന്തേയാൻ അതി മാനുഷവിക്രമാൻ

അർചയാം ആസ വിന്തേന മാനേന ച മഹാരഥാൻ

37 [വിരാടഃ]

യഥൈവ മമ രത്നാനി യുഷ്കാകം താനി വൈ തഥാ

കാര്യം കരുത തൈഃ സർവേ യഥാകാമം യഥാസുഖം

38 ദദാന്ത്യ അലം കൃതാഃ കന്യാ വസുനി വിവിധാനി ച

മനസൺ ചാപ്യ അഭിപ്രേതം യദ് വഃ ശത്രുനിബർഹണാഃ

39 യുഷ്കാകം വിക്രമാദ് അദ്യ മുക്തോ ഽഹം സ്വസ്തിമാൻ ഇഹ

തസ്മാദ് ഭവന്തോ മത്സ്യാനാം ഇൗശ്വരാഃ സർവ ഏവ ഹി

40 [വൈ]

തഥാഭിവാദിനം മത്സ്യം കൗരവേയാഃ പൃഥക് പൃഥക്

ഊചഃ പ്രാഞ്ജലയഃ സർവേ യുധിഷ്ഠിരപുരോഗമാഃ

41 പ്രതിനന്ദാമ തേ വാക്യം സർവം ചൈവ വിശാം പതേ

ഏതേനൈവ പ്രതീതാഃ സ്തോ യത് ത്വം മുക്തോ ഽദ്യ ശത്രുഭിഃ

42 അഥാബ്രവീത് പ്രീതമനാ മത്സ്യരാജോ യുധിഷ്ഠിരം

പുനർ ഏവ മഹാബാഹുർ വിരാടോ രാജസത്തമഃ

ഏഹി ത്യാം അഭിഷേക്ഷ്യാമി മത്സ്യരാജോ ഽസ്മി നോ ഭവാൻ

43 മനസൺ ചാപ്യ അഭിപ്രേതം യത് തേ ശത്രുനിബർഹണ

തത് തേ ഽഹം സമ്പ്രദാസ്യാമി സർവം അർഹതി നോ ഭവാൻ

44 രത്നാനി ഗാഃ സുവർണ്ണം ച മണിമുക്തം അഥാപി വാ

വൈയാഘ്രപദ്യ വിപ്രേദ്ര സർവമൈവ നമോ fസ്തു തേ
 45 ത്വത്കൃതേ ഹ്യ് അദ്യ പശ്യാമി രാജ്യം ആത്മാനം ഏവ ച
 യതശ് ച ജാതഃ സംരംഭഃ സ ച ശത്രുർ വശംഗതഃ
 46 തതോ യുധിഷ്ഠിരോ മത്സ്യം പുനർ ഏവാദ്യഭാഷത
 പ്രതിനന്ദാമി തേ വാക്യം മനോ ജ്ഞം മത്സ്യഭാഷസേ
 47 ആന്ദ്രശംസ്യ പരോ നിത്യം സുസുഖഃ സതതം ഭവ
 ഗച്ഛതു ഭൂതാസ് ത്വരിതം നഗരം തവ പാർഥിവ
 സുഹൃദാം പ്രിയം ആഖ്യാതും ഘോഷയതു ച തേ ജയം
 48 തതസ് തദ് വചനാൻ മത്സ്യോ ഭൂതാൻ രാജാ സമാദിശത്
 ആചക്ഷധം പുരം ഗത്യാ സംഗ്രാമേ വിജയം മമ
 49 കമാരാഃ സമലം കൃത്യപര്യാഗച്ഛതു മേ പുരാത്
 വാദിത്രാണി ച സർവാണി ഗണികാശ് ച സ്വലം കൃതാഃ
 50 തേ ഗത്യാ കേവലാം രാത്രിം അഥ സൂര്യോദയം പ്രതി
 വിരാടസ്യ പുരാദ്യാശേ ഭൂതാ ജയം അഘോഷയൻ

അധ്യായം 33

1 [വൈ]

യാതേ ത്രിശർതം മത്സ്യേ തു പശൂംസ് താൻ സ്വാൻ പരിപ്ലതി
 ദുര്യോധനഃ സഹാമാത്യോ വിരാടം ഉപയാദ് അഥ
 2 ഭീഷ്മോ ദ്രോണസ് ച കർണസ് ച കൃപസ് ച പരമാസ്തു വിത്
 ദ്രൗണിസ് ച സൗബലസ് ചൈവ തഥാ ദുഃക്ശാസനഃ പ്രഭുഃ
 3 വിവിംശതിർ വികർണസ് ച ചിത്രസേനസ് ച വീര്യവാൻ
 ദുർമുഖോ ദുഃസഹസ് ചൈവ യേ ചൈവാന്യേ മരാ രഥാഃ
 4 ഏതേ മത്സ്യാൻ ഉപാഗമ്യ വിരാടസ്യ മഹീപതേഃ
 ഘോഷാൻ വിദ്രാവ്യ തരസാ ഗോധനം ജഹ്രൂർ ഓജസാ
 5 ഷഷ്ടിം ഗവാം സഹസ്രാണി കരവഃ കാലയന്തി തേ
 മഹതാ രഥവംശേന പരിവാര്യ സമന്തതഃ
 6 ഗോപാലാനാം തു ഘോഷേഷു ഹന്യതാം തർ മഹാരരൈഃ
 ആരവഃ സുമഹാൻ ആസീത് സമ്പ്രഹാരേ ഭയങ്കരേ
 7 ഗവാധ്യക്ഷസ് തു സന്ത്രസ്തോ രഥം ആസ്ഥായ സ ത്വരഃ
 ജഗാമ നഗരായൈവ പരിക്രോശംസ് തദാർത്വത്
 8 സ പ്രവിശ്യ പുരം രാജേണാ നൃപ വേഷ്ണാഭ്യയാത് തതഃ
 അവതീര്യ രഥാത് തുർണം ആഖ്യാതും പ്രവിവേശ ഹ
 9 ദൃഷ്ട്വാ ഭൂമിഞ്ജയം നാമ പുത്രം മത്സ്യസ്യ മാനിനം
 തസ്മൈ തത് സർവം ആചക്ഷു രാഷ്ട്രസ്യ പശുകർഷണം
 10 ഷഷ്ടിം ഗവാം സഹസ്രാണി കരവഃ കാലയന്തി തേ
 തദ് വിജേതും സമൃത്തിഷ്യ ഗോധനം രാഷ്ട്രവർധനം
 11 രാജപുത്ര ഹിതപ്രേപ്തഃ ക്ഷിപ്രം നിര്യാഹി വൈ സ്വയാം
 ത്വാം ഹി മത്സ്യോ മഹീപാലഃ ശൂന്യപാലം ഇഹാകരോത്
 12 ത്വയാ പരിഷദോ മധ്യേ ശ്ലാഘതേ സ നരാധിപഃ
 പുത്രോ മമാനരൂപസ് ച ശൂരസ് ചേതി കലോദ്വഹഃ
 13 ഇഷ്യസ്തേ നിപുണോ യോധഃ സദാ വീരസ് ച മേ സുതഃ
 തസ്യ തത് സത്യം ഏവാസ്തു മനുഷ്യേന്ദ്രസ്യ ഭാഷിതം
 14 ആവർതയ കരൂൺ ജിത്വാ പശൂൻ പശുമതാം വര
 നിർദഹൈഷാം അനീകാനി ഭീമേന ശരതേജസാ
 15 ധനുഷ്യുതൈ അകൃപുഞ്ചൈഃ ശരൈഃ സംനതപർവഭിഃ
 ദ്വിഷതാം ഭിന്ധ്യ് അനീകാനി ഗജാനാം ഇവ യഥഃ
 16 പാശോപധാനാം ജ്യോതന്ത്രിം ചാപദണ്ഡാം മഹാസ്വനാം

ശരവർണം ധനുർ വീണം ശത്രുമധ്യേ പ്രവാദയ
 17 ശ്വേതാ രജതസങ്കാശാ രഥേ യുജ്യതു തേ ഹയാഃ
 ധ്വജം ച സിംഹം സൗവർണം ഉച്ഛൃയതു തവാഭീഭോഃ
 18 അക്ലപംഖാഃ പ്രസന്നാഗ്രാ മുക്താ ഹസ്തവതാ ത്വയാ
 ചരാദയതു ശരാഃ സൂര്യം രാജ്ഞാം ആയുർ നിരോധിനഃ
 19 രണേ ജിത്വാ കൂരൂൻ സർവാൻ വർജ പാണിർ ഇവാസുരാൻ
 യശോ മഹദ് അവാപ്യ ത്വം പ്രവിശേദം പുരം പുനഃ
 20 ത്വം ഹി രാഷ്ട്രസ്യ പരമാ ഗതിർ മത്സ്യപതേഃ സുതഃ
 ഗതിമന്തോ ഭവന്ത് അദ്യ സർവേ വിഷയവാസിനഃ
 21 സ്ത്രീമധ്യ ഉക്തസ് തേനാസൗ തദ് വാക്യം അഭയങ്കരം
 അന്തഃപുരേ ശ്ലാഘമാന ഇദം വചനം അബ്രവീത്

അധ്യായം 34

1 [ഉത്തര]

അദ്യാഹം അനുഗച്ഛേയം ദൃശ്യേന്യാ ഗവ്യാം പദം
 യദി മേ സാരഥിഃ കശ് ചിദ് ഭവേദ് അശ്വേഷു കോവിദഃ
 2 തം ഏവ നാധിഗച്ഛാമി യോ മേ യന്താ ഭവേൻ നരഃ
 പശ്യധ്യാം സാരധിം ക്ഷിപ്രം മമ യുക്തം പ്രയാസ്യതഃ
 3 അഷ്ടാവിംശതി രാത്രം വാ മാസം വാ നൂനം അന്തതഃ
 യത് തദ് ആസി മഹദ് യുദ്ധം തത്ര മേ സാരഥിർ ഹതഃ
 4 സ ലഭേയം യദി ത് അന്യം ഹര യാനവിദം നരം
 ത്വരാവാൻ അദ്യ യാത്യാഹം സമൃച്ഛിതമഹാധജം
 5 വിഗാഹ്യ തത്പരാനീകം ഗജവാജിർ അഥാകലം
 ശസ്ത്രപ്രതാപ നിർവീര്യൻ കരൂൺ ജിത്യാനയേ പശൂൻ
 6 ദുര്യോധനം ശാന്തനവം കർണം വൈകർതനം കൃപം
 ദ്രോണം ച സഹ പുത്രേണ മഹേഷ്യാസാൻ സമാഗതാൻ
 7 വിത്രാസയിത്യാ സംഗ്രാമേ ദാനവാൻ ഇവ വജ്രേണ
 അനേനൈവ മുഹൂർത്തേന പുനഃ പ്രത്യാനയേ പശൂൻ
 8 ശൂന്യം ആസാദ്യ കരവഃ പ്രയാന്ത്യ് ആദായ ഗോധനം
 കിം ന ശക്യം മയാ കർതും യദ് അഹം തത്ര നാഭവം
 9 പശ്യേയൂർ അദ്യ മേ വിര്യം കരവസ് തേ സമാഗതാഃ
 കിം ന പാർഥോ ഫർജ്ജുനഃ സാക്ഷാദ് അയം അസ്മാൻ പ്രബാധതേ

10 [വൈ]

തസ്യ തദ് വചനം സ്തീഷ്ട ഭാഷതഃ സ്യ പുനഃ പുനഃ
 നാമർഷയത പാഞ്ചാലീ ബിഭേസോഃ പരീകീർതനം
 11 അമൈനം ഉപസംഗമ്യ സ്തീമധ്യാത് സാ തപസ്വിനീ
 വ്രീഡമാനേവ ശനകൈർ ഇദം വചനം അബ്രവീത്
 12 യോ ഫസൗ ബൃഹദ് വാരണാഭോ യുവാ സുപ്രിയ ദർശനഃ
 ബൃഹന്നഡേതി വിഖ്യാതഃ പാർഥസ്യോസീത് സ സാരഥിഃ
 13 ധനുഷ്യ് അനവരശ് ചാസീത് തസ്യ ശിഷ്യോ മഹാത്മനഃ
 ദൃഷ്ട്പൂർവ്വോ മയാ വീര ചരന്ത്യാ പാണ്ഡവാൻ പ്രതി
 14 യദാ തത് പാവകോ ദാവം അദഹത് ഖാണ്ഡവം മഹത്
 അർജ്ജുനസ്യ തദാനേന സംഗൃഹീതാ ഹയോത്തമാഃ
 15 തേന സാരഥിനാ പാർഥഃ സർവഭൂതാനി സർവവശഃ
 അജയത് ഖാണ്ഡവ പ്രസ്ഥേന ഹി യന്താസ്തി താദൃശഃ

16 യേയം കമാരി സുശ്രോണീ ഭഗിനീ തേ യവീയസി
അന്ധ്യാഃ സ വചനം വീരകരിഷ്യതി ന സംശയഃ
17 യദി വൈ സാരഥിഃ സ സ്യാത് കരൂൻ സർവാൻ അസംശയം
ജിത്യാ ഗാശ് ച സമാദായ ധ്രുവം ആഗമനം ഭവേത്
18 ഏവം ഉക്തഃ സ സൈരന്ധ്യാ ഭഗിനീം പ്രത്യഭാഷത
ഗച്ഛ ത്വം അനവദ്യാംഗി താം ആനയ ബൃഹന്നഡാം
19 സാ ഭ്രാത്രാ പ്രേഷിതാ ശീഘ്രം അഗച്ഛൻ നർത്തനാ ഗൃഹം
യത്രാസ്തേ സ മഹാബാഹുശ് ചരണഃ സത്രേണ പാണ്ഡവഃ

അധ്യായം 35

1 [വൈ]

സ താം ദൃഷ്ട്യാ വിശാലാക്ഷിം രാജപുത്രീം സഖീം സഖാ
 പ്രഹസന് അബ്രവീദ് രാജൻ കത്രോഗമനം ഇത്യ് ഉത
 2 തം അബ്രവീദ് രാജപുത്രീ സമുപേത്യ നരർഷഭം
 പ്രണയം ഭാവയന്തി സ്മ സഖീമധ്യ ഇദം വചഃ
 3 ഗാവോ രാഷ്ട്രസ്യ കരുഭിഃ കാല്യന്തേ നോ ബൃഹന്നഡേ
 താൻ വിജേതും മമ ഭ്രാതാ പ്രയാസ്യതി ധനർധരഃ
 4 നചീരം ച ഹതസ് തസ്യ സംഗ്രാമേ രഥസാരഥിഃ
 തേന നാന്തീ സമഃ സൂതോ യോ ിസ്യ സാരഥ്യം ആചരേത്
 5 തസ്മൈ പ്രയത്നമാനായ സാരഥ്യർഥം ബൃഹന്നഡേ
 ആചചക്ഷേ ഹയജ്ഞാനേ സൈരസ്മി കൗശലം തവ
 6 സാ സാരഥ്യം മമ ഭ്രാതൃഃ കരു സാധു ബൃഹന്നഡേ
 പരാ ദൂരതരം ഗാവോ ഹ്രിയന്തേ കരുഭീർ ഹി നഃ
 7 അഥൈതദ് വചനം മേ ിദ്യ നിയുക്താ ന കരിഷ്യസി
 പ്രണയാദ് ഉച്യമാനാ ത്വം പരിത്യക്ഷ്യാമി ജീവിതം
 8 ഏവം ഉക്തസ് തു സുശ്രോണ്യാ തയാ സഖ്യാ പരന്തപഃ
 ജഗാമ രാജപുത്രസ്യ സകാശം അമിതൗജസഃ
 9 തം സാ വ്രജന്തം ത്വരിതം പ്രഭിന്നം ഇവ കണ്ഠരം
 അന്യഗച്ഛദ് വിശാലാക്ഷി ശിശൂർ ഗജവധൂർ ഇവ
 10 ദൂരാദ് ഏവ തു തം പ്രേക്ഷ്യ രാജപുത്രാഭ്യഭാഷത
 ത്വയാ സാരഥിനാ പാർഥഃ ഖാണ്ഡവേ ിസിം അതർപയത്
 11 പൃഥിവീം അജയത് കൃത്സ്നാം കന്തീപുത്രോ ധനഞ്ജയഃ
 സൈരസ്മി ത്വം സമാചഷ്ട സാ ഹി ജാനാതി പാണ്ഡവാൻ
 12 സംയച്ഛ മമകാൻ അശ്വാംസ് തഥൈവ ത്വം ബൃഹന്നഡാ
 കരുഭീർ യോത്സ്യമാനസ്യ ഗോധനാനി പരീപ്ലതഃ
 13 അർജുനസ്യ കിലാസീസ് ത്വം സാരഥിർ ദധിതഃ പുരാ
 ത്വയാജയത് സഹായേന പൃഥിവീം പാണ്ഡവർഷഭഃ
 14 ഏവം ഉക്താ പ്രത്യവാച രാജപുത്രം ബൃഹന്നഡാ
 കാ ശക്തിർ മമ സാരഥ്യം കർതും സംഗ്രാമമൂർധനി
 15 ഗീതം വാ യദി വാ നൃത്തം വാദിത്രം വാ പൃഥഗധിയാ
 തത് കരിഷ്യാമി ഭദ്രം തേ സാരഥ്യം തു കതോ മയി
 16 [ഉത്തര]

ബൃഹന്നഡേ ഗായനോ വാ നർത്തനോ വാ പുനർ ഭവ
ക്ഷിപ്രം മേ രഥം ആസ്ഥായ നിഗൃഹ്ണീഷ്യ ഹയോത്തമാൻ
17 [വൈ]

സ തത്ര നർമ്മ സംയുക്തം അകരോത് പാണ്ഡവോ ബഹു
ഉത്തരായാഃ പ്രമുഖതഃ സർവം ജാനന് അരിന്ദമ

18 ഊർധ്വം ഉത്ക്ഷിപ്യ കവചം ശരീരേ പ്രത്യമുഞ്ചത
കുമാര്യസ് തത്ര തം ദൃഷ്ട്വാ പ്രാഹസൻ പൃഥ്വിലോചനഃ

19 സ തു ദൃഷ്ട്വാ വിമുഹ്യന്തം സ്വയം ഏവോത്തരസ് തതഃ
കവചേന മഹാർഹേണ സമനഹ്യദ് ബൃഹന്നഡാം

20 സ ബിഭ്രത് കവചം ചാഗ്ര്യം സ്വയം അപ്യ് അശ്രുമത് പ്രഭം
ധ്വജം ച സിംഹം ഉച്ഛിത്യ സാരഥ്യേ സമകൽപയത്

21 ധന്വന്ഷി ച മഹാർഹാണി ബാണാംശ് ച ഭചിരാൻ ബഹുൻ
ആദായ പ്രയയാ വീരഃ സ ബൃഹന്നഡ സാരഥിഃ

22 അഥോത്തരാ ച കന്യാശ് ച സഖ്യസ് താം അബ്രുവംസ് തദാ
ബൃഹന്നഡേ ആനയേഥാ വാസാംസി ഭചിരാണി നഃ

23 പാഞ്ചാലി കാര്യം സൂക്ഷ്മാണി ചിത്രാണി വിവിധാനി ച
വിജിത്യ സംഗ്രാമഗതാൻ ഭീഷ്മദ്രോണമുഖാൻ കുരൂൻ

24 അഥ താ ബ്രുവതീഃ കന്യാഃ സഹിതാഃ പാണ്ഡുനന്ദനഃ
പ്രത്യവാച ഹസൻ പാർഥോ മേഘദുന്ദഭി നിഃസ്വനഃ

25 യദ്യ് ഉത്തരോ ിയം സംഗ്രാമേ വിജേഷ്യതി മഹാരഥാൻ
അഥാഹരിഷ്യേ വാസാംസി ദിവ്യാനി ഭചിരാണി ച

26 ഏവം ഉക്ത്വാ തു ബിഭ്രത്യസ് തതഃ പ്രാചോദയദ് ധയാൻ
കുരൂൻ അഭിമുഖാഞ് ശൂരോ നാനാ ധ്വജപതാകിനഃ

അധ്യായം 36

അധ്യായം 36

1 [വൈ]

സ രാജധാന്യാ നിര്യായ വൈരാടിഃ പൃഥിവീം ജയഃ
 പ്രയാഹീത്യ് അബ്രവീത് സ്മൃതം യത്ര തേ കരവോ ഗതാഃ
 2 സമവേതാൻ കരൂൻ യാവജ് ജിഗീശൂൻ അവജിത്യ വൈ
 ഗാശ് ചൈഷാം ക്ഷിപ്രം ആദായ പുനർ ആയാമി സ്വം പുരം
 3 തതസ് താംശ് ചോദയാം ആസ സദശ്യാൻ പാണ്ഡനന്ദനഃ
 തേ ഹയാ നരസിംഹേന ചോദിതാ വാതരംഹസഃ
 ആലിഖന്ത ഇവാകാശം ഊഹുഃ കാഞ്ചനമാലിനഃ
 4 നാതിദൂരം അഥോ യാത്യാ മത്സ്യപുത്ര ധനഞ്ജയൗ
 അവേക്ഷേതാം അമിത്രംപ്ലൗ കരൂണാം ബലിനാം ബലം
 ശ്ലശാനം അഭിതോ ഗത്യാ ആസസാദ കരൂൻ അഥ
 5 തദ് അനീകം മഹത് തേഷാം വിബഭൗ സാഗരസ്വനം
 സർപമാണം ഇവാകാശേ വനം ബഹുല പാദപം
 6 ദദ്ദശേ പാർഥിവോ രേണർ ജനിതസ് തേന സർപതാ
 ദൃഷ്ടിപ്രണാശോ ഭൂതാനാം ദിവസ്യശ് നരസന്തമ
 7 തദ് അനീകം മഹദ് ദൃഷ്ട്യാ ജഗാശ്ചരഥസങ്കലം
 കർണദുര്യോധന കൃപൈർ ഗുപ്തം ശാന്തനവേന ച
 8 ദ്രോണേന ച സപുത്രേണ മഹേഷ്യാസേന ധീമതാ
 ഹൃഷ്ടരോമാ ഭയോദഗിഗഃ പാർഥം വൈരാടിർ അബ്രവീത്
 9 നോത്സഹേ കരുദിർ യോദ്ധ്യം രോമഹർഷം ഹി പശ്യ മേ
 ബഹു പ്രവീരം അത്യഗ്രം ദേവൈർ അപി ദൂരാസദം
 പ്രതിയോദ്ധ്യം ന ശക്ഷ്യാമി കരുസൈന്യം അനന്തകം
 10 നാശംസേ ഭാരതീം സേനാം പ്രവേഷ്യം ഭീമകാർമ്മുകാം
 രഥനാഗാശ്ചകലിലാം പത്തിധുജസമാകലാം
 ദൃഷ്ട്വേവ ഹി പരാൻ ആജാവ് ആത്മാ പ്രവൃഥതീവ മേ
 11 യത്ര ദ്രോണശ് ച ഭീഷ്മശ് ച കൃപഃ കർണോ വിവിംശതിഃ
 അശ്വത്ഥാമാ വികർണശ് ച സോമദത്തോ ിഥ ബാഹ്ലികഃ
 12 ദുര്യോധനസ് തഥാ വീരോ രാജാ ച രഥിനാം വരഃ
 ദ്യുതിമന്തോ മഹേഷ്യാസാഃ സർവേ യുദ്ധവിശാരദാഃ
 13 ദൃഷ്ട്വേവ ഹി കരൂൻ ഏതാൻ വ്യൂഢാനീകാൻ പ്രഹാരിണഃ

ഏഷിതാനി ച രോമാണീ കശ്ശലം ചാഗതം മമ

14 [വൈ]

അവിയാതോ വിയാതസ്യ മുരഖ്യാദ് ധൂർതസ്യ പശ്യതഃ

പരിഭവയതേ മന്ദഃ സകാശേ സവ്യസാചിനഃ

15 ത്രിശർതാൻ സ പിതാ യാതഃ ശൂന്യേ സമ്പ്രണിധായ താം

സർവാം സേനാം ഉപാദായ ന മേ സന്തീഹ സൈനികാഃ

16 സോ ഹം ഏകോ ബഹുൻ ബാലഃ കൃതാസ്താൻ അകൃതശ്രമഃ

പ്രതിയോദ്ധും ന ശക്യാമി നിവർതസ്വ ബൃഹൻ നവേ

17 [അർജ്ജ]

ഭയേന ദീനരൂപോ ഹസി ദ്വിഷതാം ഹർഷവർധനഃ

ന ച താവത് കൃതം കിം ചിത് പരൈഃ കർമ്മ രണാജിരേ

18 സ്വയം ഏവ ച മാം ആത്മ വഹ മാം കൗരവാൻ പ്രതി

സോ ഹം ത്യാം തത്ര നേഷ്യാമി യത്രൈതേ ബഹുലാ ധ്വജാഃ

19 മധ്യം ആമിഷ ഗൃധ്രാണാം കുരൂണാം ആതതായിനാം

നേഷ്യാമി ത്യാം മഹാബാഹോ പൃഥിവ്യാം അപി യുധൃതാം

20 തഥാ സ്തീഷ്യ പ്രതിശൂത്യ പൗരൂഷം പുരുഷേഷു ച

കത്ഥമാനോ ഹിനിര്യായ കിമർഥം ന യുയത്സസേ

21 ന ചേദ് വിജിത്യ ഗാസ് താസ് ത്യാം ഗൃഹാൻ വൈ പ്രതിയാസ്യസി

പ്രഹസിഷ്യന്തി വീര ത്യാം നരാ നാര്യശ് ച സംഗതഃ

22 അഹം അപ്യ് അത്ര സൈരന്വ്യാ സ്തുതഃ സാരഥ്യ കർമ്മണി

ന ഹി ശക്യാമ്യ് അനിർജിത്യ ഗാഃ പ്രയാളം പുരം പ്രതി

23 സ്തോത്രേണ ചൈവ സൈരന്വ്യാസ് തവ വാക്യേന തേന ച

കഥം ന യുധ്യേയം അഹം കുരൂൻ സർവാൻ സ്ഥിരോ ഭവ

24 [ഉത്തര]

കാമം ഹരതു മത്സ്യാനാം ഭൂയാംസം കുരവോ ധനം

പ്രഹസതു ച മാം നാര്യോ നരാ വാപി ബൃഹന്നവേ

25 [വൈ]

ഇത്യ് ഉക്ത്യാ പ്രാദ്രവദ് ഭീതോ രഥാത് പ്രസ്തന്ത്യ കണ്ഡലി

ത്യക്ത്യാ മാനം സ മന്താത്മാ വിസൃജ്യ സ ശരം ധനുഃ

26 [ബൃഹൻ]

നൈഷ പൂർവൈഃ സൃതോ ധർമ്മഃ ക്ഷത്രിയസ്യ പലായനം

ശ്രേയസ് തേ മരണം യുദ്ധേ ന ഭീതസ്യ പലായനം

27 [വൈ]

ഏവം ഉക്ത്വാ തു കൗന്തേയഃ സോ റ്വപ്സത്യ രഥോത്തമാത്
 തം അന്വധാവദ് ധാവന്തം രാജപുത്രം ധനഞ്ജയഃ
 ദീർഘാം വേണീം വിധുന്വാനഃ സാധു രക്തേ ച വാസസീ
 28 വിധൂയ വേണീം ധാവന്തം അജാനന്തോ റ്വർജുനം തദാ
 സൈനികാഃ പ്രാഹസൻ കേ ചിത് തഥാരൂപം അവേഷ്യ തം
 29 തം ശീഘ്രം അഭിധാവന്തം സന്വേഷ്യ കരവോ റ്വബ്രുവൻ
 ക ഏഷ വേഷപ്രച്ഛന്നോ ഭസ്മനേവ ഹതാശനഃ
 30 കിം ചിദ് അസ്യ യഥാ പുംസഃ കിം ചിദ് അസ്യ യഥാ സ്ത്രീയഃ
 സാരൂപ്യം അർജുനസ്യേവ ക്ലീബ രൂപം ബിഭർതി ച
 31 തദ് ഏവൈതച് ഛിരോ ഗ്രീവം തൗ ബാഹു പരിഘോപമൗ
 തദ്ദ്വദ് ഏവാസ്യ വിക്രാന്തം നായം അന്യോ ധനഞ്ജയാത്
 32 അമരേഷ് ഇവ ദേവേന്ദ്രോ മാനഷേഷ്യ ധനഞ്ജയഃ
 ഏകഃ സോ റ്വസ്മാൻ ഉപായായാദ് അന്യോ ലോകേ ധനഞ്ജയാത്
 33 ഏകഃ പുത്രോ വിരാടസ്യ ശൂന്യേ സംനിഹിതഃ പുരേ
 സ ഏഷ കില നിര്യാതോ ബാലഭാവൻ ന പൗരൂഷാത്
 34 സന്ത്രേണ നൃനം ഛരണം ഹി ചരന്തം പാർഥം അർജുനം
 ഉത്തരഃ സാരഥിം കൃത്വാ നിര്യാതോ നഗരാദ് ബഹിഃ
 35 സ നോ മന്യേ ധ്വജാൻ ദൃഷ്ട്വാ ഭീത ഏഷ പലായതി
 തം നൃനം ഏഷ ധാവന്തം ജീഘ്രക്ഷതി ധനഞ്ജയഃ
 36 ഇതി സ്മ കരവഃ സർവേ വിമൃശന്തഃ പൃഥക് പൃഥക്
 ന ച വ്യവസിയം കിം ചിദ് ഉത്തരം ശക്ലവന്തി തേ
 ഛരണം തഥാ തം സന്ത്രേണ പാണ്ഡവം പ്രേക്ഷ്യ ഭാരത
 37 ഉത്തരം തു പ്രധാവന്തം അനുദൃത്യ ധനഞ്ജയഃ
 ഗത്വാ പദശതം തൂർണം കേശപക്ഷേ പരാമൃശത്
 38 സോ റ്വർജുനേന പരാമൃഷ്ടഃ പര്യദേവയദ് ആർതവത്
 ബഹുലം കൃപണം ചൈവ വിരാടസ്യ സുതസ് തദാ
 39 ശാതകംഭസ്യ ശൂദ്ധസ്യ ശതം നിഷ്ഠാൻ ദദാമിതേ
 മണീൻ ഇഷ്ടൗ ച വൈസ്മുദ്യാൻ ഹേമബദ്ധാൻ മഹാപ്രഭാൻ
 40 ഹേമദണ്ഡപ്രതിച്ഛന്നം രഥം യുക്തം ച സുവ്രജൈഃ
 മത്താംഗ് ച ദശ മാതംഗാൻ മുഞ്ച മാം ത്വം ബൃഹണ്ണഡേ
 41 [വൈ]
 ഏവമാദീനി വാക്യാനി വിലപന്തം അചേതസം
 പ്രഹസ്യ പുരുഷവ്യാഘ്രോ രഥസ്യാന്തികം ആനയത്

42 അമൈനം അബ്രവീത് പാർഥോ ഭയാർതം നഷ്ടചേതസം
 യദി നോത്സഹസേ യോദ്ധും ശത്രുഭിഃ ശത്രുകർശന
 ഏഹി മേ ത്വം ഹയാൻ യച്ഛ യുധ്യമാനസ്യ ശത്രുഭിഃ
 43 പ്രയാഹ്യ് ഏതദ് രഥാനീകം മദ്ബാഹുബലരക്ഷിതഃ
 അപ്രയുഷ്യതഥം ഘോരം ഗുപ്തം വീരൈർ മഹാരഥൈഃ
 44 മാ ഭൈസ് ത്വം രാജപുത്രാഗ്ര്യ ക്ഷത്രിയോ fസി പരന്തപ
 അഹം വൈ കരുഭീർ യോത്സ്യാമ്യ് അവജേഷ്യാമി തേ പശൂൻ
 45 പ്രവിശ്വൈതദ് രഥാനീകം അപ്രയുഷ്യം ദുരാസദം
 യന്താ ഭൂസ് ത്വം നരശ്രേഷ്ഠ യോത്സ്യേ fഹം കരുഭിഃ സഹ
 46 ഏവം ബ്രുവാനോ ബീഭത്സുർ വൈരാടിം അപരാജിതഃ
 സമാശ്വാസ്യ മുഹൂർത്തം തം ഉത്തരം ഭരതർഷഭ
 47 തത ഏനം വിചേഷ്ഠന്തം അകാമം ഭയഹീഡിതം
 രഥം ആരോപയാം ആസ പാർഥഃ പ്രഹരതാം വരഃ

അധ്യായം 37

1 [വൈ]

തം ദൃഷ്ട്വാ ക്ലീവ വേഷേണ രഥസ്ഥം നരപുംഗവം
ശമീം അഭിമുഖം യാന്തം രഥം ആരോപ്യ ചോത്തരം

2 ഭീഷ്മദ്രോണമുഖാസ് തത്ര കരൂണാം രഥസത്തമാഃ
വിത്രസ്തമനസഃ സർവേ ധനഞ്ജയ കൃതാദ് ഭയാത്

3 താൻ അവേഷ്യ ഹതോത്സാഹാൻ ഉത്പാതാൻ അപി ചാദ്ഭുതാൻ
ഗുരുഃ ശസ്ത്രദൃതാം ശ്രേഷ്ഠോ ഭാരദ്വാജോ ഫഭ്യഭാഷത

4 ചലാശ് ച വാതാഃ സംവാന്തി രൂക്ഷാഃ പരുഷനിഃസ്വനാഃ
ഭസ്മ വർണപ്രകാശേന തമസാ സംവൃതം നഭഃ

5 രൂക്ഷവർണാശ് ച ജലദാ ദൃശ്യന്തേ ഫദ്ഭുതദർശനാഃ
നിഃസരന്തി ച കോശേഭ്യഃ ഷസ്ത്രാണി വിവിധാന്തി ച

6 ശിവാശ് ച വിനദന്ത്യ ഏതാ ദീപ്ലായാം ദിശി ദാരുണാഃ
ഹയാശ് ചാശ്രുണി മുഞ്ചന്തി ധ്വജാഃ കമ്പന്ത്യ അകമ്പിതാഃ

7 യാദൃശാന്ത്യ അത്ര രൂപാണി സന്ദൃശ്യന്തേ ബഹുന്ത്യ അപി
യത്താ ഭവന്തസ് തിഷ്ണുന്തു സ്യാദ് യുദ്ധം സമുപസ്ഥിതം

8 രക്ഷധ്വം അപി ചാത്മാനം വ്യൂഹധ്വം വാഹിനീം അപി
വൈശസം ച പ്രതീക്ഷധ്വം രക്ഷധ്വം ചാപി ഗോധനം

9 ഏഷ വീരോ മഹേഷ്യാസഃ സർവശസ്ത്രദൃതാം വരഃ
ആഗതഃ ക്ലീബ വേഷേണ പാർഥോ നാസ്ത്വ അത്ര സംശയഃ

10 സ ഏഷ പാർഥോ വിക്രാന്തഃ സവ്യസാചി പരന്തപഃ
നായുഭേന നിവർത്തേത സർവൈർ അപി മരുദ്ഗണൈഃ

11 ക്ലേശിതശ് ച വനേ ശുഭരോ വാസവേന ച ശിക്ഷിതഃ
അമർഷവശം ആപന്നോ യോത്സ്യതേ നാത്ര സംശയഃ

12 നേഹാസ്യ പ്രതിയോദ്ധാരം അഹം പശ്യാമി കൗരവാഃ
മഹാദേവോ ഫപി പാർഥേന ശ്രൂയതേ യുധി തോഷിതഃ

13 [കർണ്ണ]

സദാ ഭവാൻ ഫൽഗുനസ്യ ഗുണൈർ അസ്മാൻ വികത്ഥസേ
ന ചാർജ്ജനഃ കലാ പൂർണാ മമ ദുര്യോധനസ്യ വാ

14 [ദുർ]

യദ്യ് ഏഷ പാർഥോ രാധേയ കൃതം കാര്യം ഭവേൻ മമ
ജ്ഞാതാഃ പുനശ് ചരിഷ്യന്തി ദ്വാദശാന്യാൻ ഹി വത്സരാൻ

15 അമൈഷ കശ് ചിദ് ഏവാന്യഃ ക്ലീബ വേഷേണ മാനവഃ

ശരൈർ ഏനം സുനിശിതൈഃ പാതയിഷ്യാമി ഭൂതലേ

16 [വൈ]

തസ്തിൻ ബ്രുവതി തദ് വാക്യം ധാർതരാഷ്ട്രേ പരന്തപേ

ഭീഷ്മോ ദ്രോണഃ കൃപോ ദ്രുണിഃ പൗരൂഷം തദ് അപൂജയൻ

അധ്യായം 38

1 [വൈ]

താം ശമീം ഉപസംഗമ്യ പാർഥോ വൈരാടിം അബ്രവീത്
 സുകമാരം സമാജ്ഞാതം സംഗ്രാമേ നാതികോവിദം
 2 സമാദിഷ്ടോ മയാ ക്ഷിപ്രം ധന്വന്ഷ്യ അവഹരോത്തര
 നേമാനി ഹി ത്വദിയാനി സോഽപ്യം ശക്യന്തി മേ ബലം
 3 ഭാരം വാപി ഗുരും ഹർതും കഞ്ജരം വാ പ്രമർദിതും
 മമ വാ ബാഹുവിക്ഷേപം ശത്രുൻ ഇഹ വിജേഷ്യതഃ
 4 തസ്മാദ് ഭൂമിജ്ജയാരോഹ ശമീം ഏതാം പലാശിനീം
 അസ്യാം ഹി പാണ്ഡുപുത്രാണാം ധന്വന്ഷി നിഹിതാന്യ് ഉത
 5 യുഥിഷ്ഠിരസ്യ ഭീമസ്യ ബീഭത്ഷോർ യമയോസ് തഥാ
 ധ്വജാഃ ശരാശ് ച ശൂരാണാം ദിവ്യാനി കവചാനി ച
 6 അത്ര ചൈതൻ മഹാവീര്യം ധനുഃ പാർഥസ്യ ഗാബ്ധിവാ
 ഏകം ശതസഹസ്രേണ സംമിതം രാഷ്ട്രവർധനം
 7 വ്യായാമസഹം അത്യർഥം തൃണരാജസമം മഹത്
 സർവായുധമഹാമാത്രം ശത്രുസംബാധ കാരകം
 8 സുവർണവിക്രതം ദിവ്യം ശ്ലക്ഷ്ണം ആയതം അവ്രണം
 അലം ഭാരം ഗുരും വോഽപ്യം ദാരുണം ചാരുദർശനം
 താദൃശാന്യ് ഏവ സർവാണി ബലവന്തി ദൃഢാനി ച

9 [ഉത്തര]

അസ്മിൻ വൃക്ഷേ കിലോദ്ബദ്ധം ശരീരം ഇതി നഃ ശ്രുതം
 തദ് അഹം രാജപുത്രഃ സൻ സ്യശേയം പാണിനാ കഥം
 10 നൈവംവിധം മയാ യുക്തം ആലബ്ധം ക്ഷത്രയോനിനാ
 മഹതാ രാജപുത്രേണ മന്ത്രയജ്ഞവിദാ സതാ
 11 സൃഷ്ടവന്തം ശരീരം മാം ശവവാഹം ഇവാശുചിം
 കഥം വാ വ്യവഹാര്യം വൈ കുർവീഥാസ് ത്വം ബൃഹന്നഡേ

12 [ബൃഹൻ]

വ്യവഹാര്യശ് ച രാജേന്ദ്ര ശുചിശ് ചൈവ ഭവിഷ്യസി
 ധന്വന്ഷ്യ് ഏതാനി മാം ദൈസ് ത്വം ശരീരം നാത്ര വിദ്യതേ
 13 ദായാദം മത്സ്യരാജസ്യ ക്ലേ ജാതം മനസിനം
 കഥം ത്വാനിന്ദിതം കർമ്മ കാരയേയം തൃപാത്മജ

14 [വൈ]

ഏവം ഉക്തഃ സ പാർഥേന രഥാത് പ്രസ്തന്ത്യ ക്ഷണ്ഡലീ

ആരുരോഹ ശമീ വൃക്ഷം വൈരാടിർ അവശസ് തദാ
 15 തം അന്വശാസച് ഛത്രഘോരമേ തിഷ്ണൻ ധനഞ്ജയഃ
 പരിവേഷ്യനം ഏതേഷാം ക്ഷിപ്രം ചൈവ വ്യപാനദ
 16 തഥാ സംനഹനാന്ത്യ ഏഷാം പരിമുച്യ സമന്തതഃ
 അപശ്യദ് ഗാണധീവം തത്ര ചതുർഭിർ അപരൈഃ സഹ
 17 തേഷാം വിമുച്യമാനാനാം ധനർ ആം അർകവർചസാം
 വിനിശ്രേതഃ പ്രഭാ ദിവ്യാ ഗൃഹാണാം ഉദയേഷ് ഇവ
 18 സ തേഷാം രൂപം ആലോക്യ ഭോഗിനാം ഇവ ജ്ഞേതാം
 ഹൃഷ്ടരോമാ ഭയോദ്ദിഗഃ ക്ഷണേന സമപദ്യത
 19 സംസൃശ്യ താനി ചാപാനി ഭാനമന്തി ബൃഹന്തി ച
 വൈരാടിർ അർജ്ജുനം രാജന് ഇദം വചനം അബ്രവീത്
 20 [ഉത്തര]
 ബിന്ദവോ ജാതരൂപസ്യ ശതം യസ്മിൻ നിപാതിതാഃ
 സഹസ്രകോടി സൗവർണാഃ കന്ധൈതദ് ധനർ ഉത്തമം
 21 വാരണാ യസ്യ സൗവർണാഃ പൃഷ്ഠേ ഭാസന്തി ദംശിതാഃ
 സുപാർശ്വം സുഗ്രഹം ചൈവ കന്ധൈതദ് ധനരുത്തമം
 22 തപനീയസ്യ ശുദ്ധസ്യ ഷഷ്ടിർ യസ്യേന്ദ്രഗോപകാഃ
 പൃഷ്ഠേ വിഭക്താഃ ശോഭന്തേ കന്ധൈതദ് ധനർ ഉത്തമം
 23 സൂര്യാ യത്ര ച സൗവർണാസ് ത്രയോ ഭാസന്തി ദംശിതാഃ
 തേജസാ പ്രജ്വലന്തോ ഹി കന്ധൈതദ് ധനർ ഉത്തമം
 24 ശാലഭാ യത്ര സൗവർണാസ് തപനീയവിചിത്രീതാഃ
 സുവർണമണിചിത്രം ച കന്ധൈതദ് ധനർ ഉത്തമം
 25 ഇമേ ച കസ്യ നാരാചാഃ സഹസ്രാ ലോമവാഹിനഃ
 സമന്താത് കലധൗതാഗ്രാ ഉപാസംഗേ ഹിരണ്മയേ
 26 വിപാഠാഃ പൃഥുവഃ കസ്യ ശാർവൃപത്രാഃ ശിലാശിതാഃ
 ഹാരിദ്രവർണാഃ സുനസാഃ പീതാഃ സർവായസാഃ ശരാഃ
 27 കന്ധായം അസിതാവാപഃ പഞ്ച ശാർദൂലലക്ഷണഃ
 വരാഹകർണ വ്യാമിശ്രഃ ശരാൻ ധാരയതേ ദശ
 28 കന്ധേമേ പൃഥുവോ ദീർഘാഃ സർവപാരശവാഃ ശരാഃ
 ശതാനിസപ്ത തിഷ്ണന്തി നാരാചാ ഭധിരാശനാഃ
 29 കന്ധേമേ ശുകപത്രാഭൈഃ പൂർവൈർ അർഭയൈഃ സുവാസസഃ
 ഉത്തരൈർ ആയസൈഃ പീതൈർ ഹേമപുംഭൈഃ ശിലാശിതൈഃ
 30 കന്ധായം സായകോ ദീർഘഃ ശിലീ പൃഷ്ഠഃ ശിലീമുഖഃ

വൈയാഘ്രകോശേ നിഹിതോ ഹേമചിത്രത്വതർ മഹാൻ
 31 സുഹൃദശ് ചിത്രകോശശ് ച കിങ്കിണീ സായകോ മഹാൻ
 കസ്യ ഹേമത്വതർ ദിവ്യഃ ഖഡ്ഗഃ പരമനിർവൃണഃ
 32 കസ്യായം വിമലഃ ഖഡ്ഗോ ഗവ്യേ കോശേ സമർപിതഃ
 ഹേമത്വതർ അനായുഷ്യോ നൈഷധ്യോ ഭാരസാധനഃ
 33 കസ്യ പാണ്ഡു നഖേ കോശേ സായകോ ഹേമവിഗ്രഹഃ
 പ്രമാണ രൂപസമ്പന്നഃ പീത ആകാശസംനിഭഃ
 34 കസ്യ ഹേമമയേ കോശേ സുതപ്തേ പാവകപ്രഭേ
 നിസ്തിംഗോ ഽയം ഗുരുഃ പീതഃ സൈക്യഃ പരമനിർവൃണഃ
 35 നിർദിഗന്ധ്യ യഥാതത്ത്വം മയാ പൃഷ്ഠാ ബൃഹന്നഡേ
 വിസ്തൃയോ മേ പരോ ജാതോ ദൃഷ്ട്വാ സർവം ഇദം മഹത്്
 36 [ബൃഹൻ]
 യൻ മാം പൂർവം ഇഹാപൃച്ഛഃ ശത്രുസേനാനിബർഹണം
 ഗാണധീവം ഏതത് പാർഥസ്യ ലോകേഷു വിദിതം ധനുഃ
 37 സർവായുധമഹാമാത്രം ശാതകംഭപരിഷ്കൃതം
 ഏതത് തദ് അർജുനസ്യാസീദ് ഗാണധീവം പരമായുധം
 38 യത് തച് ഛരതസഹസ്രേണ സംമിതം രാഷ്ട്രവർധനം
 യേന ദേവാനു മനുഷ്യാംശ് ച പാർഥോ വിഷഹതേ മൃഡേ
 39 ദേവദാനവഗന്ധർവൈഃ പൃജിതം ശാശ്വതീഃ സമാഃ
 ഏതദ് വർഷസഹസ്രം ഇ ബ്രഹ്മാ പൂർവം അധാരയത്
 40 തതോ ഽനന്തരം ഏവാഥ പ്രജാപതിർ അധാരയത്
 ത്രീണി പഞ്ചശതം ചൈവ ശക്രോ ഽശീതി ച പഞ്ച ച
 41 സോമഃ പഞ്ചശതം രാജാ തഥൈവ വരുണഃ ശതം
 പാർഥഃ പഞ്ച ച ഷഷ്ടിം ച വർഷാണി ശ്വേതവാഹനഃ
 42 മഹാവീര്യം മഹദ് ദിവ്യം ഏതത് തദ് ധനുർ ഉത്തമം
 പൃജിതം സുരമർത്യേഷു ബിഭർതി പരമം വപുഃ
 43 സുപാർശ്വം ഭീമസേനസ്യ ജാതരൂപഗ്രഹം ധനുഃ
 യേന പാർഥോ ഽജയത് കൃത്യ്യാം ദിശം പ്രാചീം പരന്തപഃ
 44 ഇന്ദ്രഗോപക ചിത്രം ച യദ് ഏതച് ചാരു വിഗ്രഹം
 രാജേണാ യുധിഷ്ഠിരസ്യേത്യദ് വൈരാതേ ധനുർ ഉത്തമം
 45 സൂര്യാ യസ്തിംസ് ഇ സൗവർണാഃ പ്രഭാസന്തേ പ്രഭാസിനഃ
 തേജസാ പ്രജ്വലന്തോ വൈ നകലസ്യേത്യദ് ആയുധം
 46 ശലഭാ യത്ര സൗവർണാസ് തപനീയവിചിത്രിതാഃ

ഏതൻ മാദ്രീ സുതസ്യാപി സഹദേവസ്യ കാർമുകം
 47 യേ ത്വ് ഇമേ ക്ഷുര സങ്കാശാഃ സഹസ്രാ ലോമവാഹിനഃ
 ഏതാർജ്ജുനസ്യ വൈരാതേ ശരാഃ സർപവിഷോപമാഃ
 48 ഏതേ ജലന്തഃ സംഗ്രാമേ തേജസാ ശീഘ്രഗാമിനഃ
 ഭവന്തി വീരസ്യാക്ഷയ്യാ വ്യഹതഃ സമരേ രിപുൻ
 49 യേ ചേമേ പൃഥവോ ദീർഘാസ് ചന്ദ്ര ബിംബാർയ ദർശനാഃ
 ഏതേ ഭീമസ്യ നിശിതാ രിപുക്ഷയകരാഃ ശരാഃ
 50 ഹാരിദ്ര വർണാ യേ ത്വ് ഏതേ ഹേമപുംവാഃ ശിലാശിതാഃ
 നകലസ്യ കലാപോ ിയം പഞ്ച ശാർദൂലലക്ഷണഃ
 51 യേനാസൗ വ്യജയത് കൃത്സ്നാം പ്രതീചിം ദിശം ആഹവേ
 കലാപോ ഹ്യ് ഏഷ തസ്യാസീൻ മാദ്രീപുത്രസ്യ ധീമതഃ
 52 യേ ത്വ് ഇമേ ഭാസ്കരാകാരാഃ സർവപാരശവാഃ ശരാഃ
 ഏതേ ചിത്രാഃ ക്രിയോപേതാഃ സഹദേവസ്യ ധീമതഃ
 53 യേ ത്വ് ഇമേ നിശിതാഃ പീതാഃ പൃഥവോ ദീർഘവാസസഃ
 ഹേമപുംവാസ് ത്രിപർവാനോ രാജ്ഞ ഏതേ മഹാശരാഃ
 54 യസ് ത്വായം സായകോ ദീർഘഃ ശീലീ പുഷ്ടഃ ശീലീമുഖഃ
 അർജ്ജുനസ്യൈഷ സംഗ്രാമേ ഗുരുഭാരസഹോ ദൃഢഃ
 55 വൈയാലക്രകോശസ് തു മഹാൻ ഭീമസേനസ്യ സായകഃ
 ഗുരുഭാരസഹോ വിദ്യഃ ശാത്രവാണാം ഭയങ്കരഃ
 56 സുഹലസ് ചിത്രകോശസ് ച ഹേമത്സരർ അനന്തമഃ
 നിസ്ത്രിംശഃ കൗരവസ്യൈഷ ധർമ്മരാജസ്യ ധീമതഃ
 57 യസ് തു പാഞ്ച നഖേ കോശേ നിഹിതസ് ചിത്രസേവനേ
 നലകസ്യൈഷ നിസ്ത്രിംശോ ഗുരുഭാരസഹോ ദൃഢഃ
 58 യസ് ത്വ് അയം വിമലഃ ഖഡ്ഗോ ഗവ്യേ കോശേ സമർപിതഃ
 സഹദേവസ്യ വിദ്ധ്യ് ഏനം സർവഭാര സഹം ദൃഢം

അധ്യായം 39

1 [ഉത്തര]

സുവർണവിക്രതാനീമാന്യ് ആയുധാനി മഹാത്മനാം
 രചിരാണി പ്രകാശന്തേ പാർഥനാം ആശു കാരിണാം
 2 ക്വ ന സിദ് അർജുനഃ പാർഥഃ പൗരവ്യോ വാ യുധിഷ്ഠിരഃ
 നകലഃ സഹദേവശ് ച ഭീമസേനശ് ച പാണ്ഡവഃ
 3 സർവ ഏവ മഹാത്മാനഃ സർവ്വമാത്ര വിനാശനാഃ
 രാജ്യം അക്ഷൈഃ പരാകീര്യ ന ശ്രൂയന്തേ കദാ ചന
 4 ദ്രൗപദീ ക്വ ച പാണ്ഡാലീ സ്തീരതം ഇതി വിശ്രുതാ
 ജിതാൻ അക്ഷൈസ് തദാ കൃഷ്ണാ താൻ ഏവാന്യഗമദ് വനം
 5 [അർജ്ജ]

അഹം അസ്മ്യ് അർജുനഃ പാർഥഃ സഭാസ്താരോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ബല്ലവോ ഭീമസേനസ് തു പിതുസ് തേ രസപാചകഃ
 6 അശ്വബന്ധോ ഽഥ നകലഃ സഹദേവസ് തു ഗോകലേ
 സൈരസീം ദ്രൗപദീം വിദ്ധി യത്കൃതേ കീചകാ ഹതാഃ
 7 [ഉത്തര]

ദശ പാർഥസ്യ നാമാനി യാനി പൂർവം ശ്രുതാനി മേ
 പ്രബ്രൂയാസ് താനി യദി മേ ശ്രദ്രധ്യാം സർവം ഏവ തേ
 8 [അർജ്ജ]

ഹന്ത തേ ഽഹം സമാചക്ഷേ ദശ നാമാനി യാനി മേ
 അർജുനഃ ഫൽഗുനോ ജിഷ്ണഃ കിരീടി ശ്വേതവാഹനഃ
 ബീഭത്സുർ വിജയഃ കൃഷ്ണഃ സവ്യസാചീ ധനഞ്ജയഃ
 9 [ഉത്തര]

കേനാസി വിജയോ നാമ കേനാസി ശ്വേതവാഹനഃ
 കിരീടി നാമ കേനാസി സവ്യസാചീ കഥം ഭവാൻ
 10 അർജുനഃ ഫൽഗുനോ ജിഷ്ണഃ കൃഷ്ണോ ബീഭത്സുർ ഏവ ച
 ധനഞ്ജയശ് ച കേനാസി പ്രബ്രൂഹി മമ തത്ത്വതഃ
 ശ്രുതാ മേ തസ്യ വീരസ്യ കേവലാ നാമ ഹേതവഃ
 11 [അർജ്ജ]

സർവാഞ് ജനപദാഞ് ജിത്വാ വിത്തം ആച്ഛിദ്യ കേവലം
 മധ്യേ ധനസ്യ തിഷ്ഠാമി തേനാഹൂർ മാം ധനഞ്ജയം
 12 അഭിപ്രയാമി സംഗ്രാമേ യദ് അഹം യുദ്ധദൂർമദാ
 നാജിത്വാ വിനിവർതാമി തേന മാം വിജയം വിദ്ഃ

13 ശ്വേതാഃ കാഞ്ചനസംനാഹാ രഥേ യുജ്യന്തി മേ ഹയാഃ
സംഗ്രാമേ യുധുമാനസ്യ തേനാഹം ശ്വേതവാഹനഃ

14 ഉത്തരാഭ്യോ ച പൂർവാഭ്യോ ഫൽഗുനീഭ്യോ അഹം ദിവാ
ജാതോ ഹിമവതഃ പൃഷ്ഠേ തേന മാം ഫൽഗുനം വിദുഃ

15 പുരാ ശക്രേണ മേ ദത്തം യുധുതോ ദാനവർഷഭൈഃ
കിരീടം മൂർധ്നി സൂര്യാഭം തേന മാഹുഃ കിരീടിനം

16 ന കര്യാം കർമ്മ ബീഭത്സം യുധുമാനഃ കഥം ചന
തേന ദേവമനുഷ്യേഷു ബീഭത്സൂർ ഇതി മാം വിദുഃ

17 ഉഭൗ മേ ദക്ഷിണൗ പാണീ ഗാഘ്രീവസ്യ വികർഷണേ
തേന ദേവമനുഷ്യേഷു സവ്യസാചീതി മാം വിദുഃ

18 പൃഥിവ്യാം ചതുരന്തായാം വർണോ മേ ദുർലഭഃ സമഃ
കരോമി കർമ്മ ശുൽകം ച തേന മാം അർജുനം വിദുഃ

19 അഹം ദുരാപോ ദുർധർഷോ ദമനഃ പാകശാസനിഃ
തേന ദേവമനുഷ്യേഷു ജിഷ്ണു നാമാസ്മി വിശ്രുതഃ

20 കൃഷ്ണ ഇത്യ ഏവ ദശമം നാമ ചക്രേ പിതാ മമ
കൃഷ്ണാവദാതസ്യ സതഃ പ്രിയത്വാദ് ബാലകസ്യ വൈ

21 [വൈ]

തതഃ പാർഥം സ വൈരാടിർ അഭ്യവാദയദ് അന്തികാത്
അഹം ഭൂമിം ജയോ നാമ നാമ്നാഹം അപി ചോത്തരഃ

22 ദിഷ്ട്യാ ത്വാം പാർഥ പശ്യാമി സ്വാഗതം തേ ധനഞ്ജയ
ലോഹിതാക്ഷ മഹാബാഹോ നാഗരാജകരോപമ

യദ് അജ്ഞാനാദ് അവോചം ത്വാം ക്ഷത്രം അർഹസി തൻ മമ

23 യതസ് ത്വയാ കൃതം പൂർവം വിചിത്രം കർമ്മ ദുഷ്കരം
അതോ ഭയം വ്യതീതം മേ പ്രീതിശ് ച പരമാ ത്വയി

അധ്യായം 40

1 [ഉത്തര]

സുവർണവിക്രതാനീമാന്യ് ആയുധാനി മഹാത്മനാം
രചിരാണി പ്രകാശന്തേ പാർഥനാം ആശു കാരിണാം

2 ക്വ ന സിദ് അർജുനഃ പാർഥഃ പൗരവ്യോ വാ യുധിഷ്ഠിരഃ
നകലഃ സഹദേവശ് ച ഭീമസേനശ് ച പാണ്ഡവഃ

3 സർവ ഏവ മഹാത്മാനഃ സർവാമിത്ര വിനാശനാഃ
രാജ്യം അക്ഷൈഃ പരാകീര്യ ന ശ്രൂയന്തേ കദാ ചന

4 ദ്രൗപദീ ക്വ ച പാണ്ഡാലീ സ്തീരതം ഇതി വിശ്രുതാ
ജിതാൻ അക്ഷൈസ് തദാ കൃഷ്ണാ താൻ ഏവാന്യഗമദ് വനം

5 [അർജ്ജ]

അഹം അസ്മ്യ് അർജുനഃ പാർഥഃ സഭാസ്താരോ യുധിഷ്ഠിരഃ
ബല്ലവോ ഭീമസേനസ് തു പിതുസ് തേ രസപാചകഃ

6 അശ്വബന്ധോ ഽഥ നകലഃ സഹദേവസ് തു ഗോകലേ
സൈരസീം ദ്രൗപദീം വിദ്ധി യത്കൃതേ കീചകാ ഹതാഃ

7 [ഉത്തര]

ദശ പാർഥസ്യ നാമാനി യാനി പൂർവം ശ്രുതാനി മേ
പ്രബ്രുയാസ് താനി യദി മേ ശ്രദ്രധ്യാം സർവം ഏവ തേ

8 [അർജ്ജ]

ഹന്ത തേ ഽഹം സമാചക്ഷേ ദശ നാമാനി യാനി മേ
അർജുനഃ ഫൽഗുനോ ജിഷ്ണഃ കിരീടി ശ്വേതവാഹനഃ

ബീഭത്സൂർ വിജയഃ കൃഷ്ണഃ സവ്യസാചീ ധനഞ്ജയഃ

9 [ഉത്തര]

കേനാസി വിജയോ നാമ കേനാസി ശ്വേതവാഹനഃ
കിരീടി നാമ കേനാസി സവ്യസാചീ കഥം ഭവാൻ

10 അർജുനഃ ഫൽഗുനോ ജിഷ്ണഃ കൃഷ്ണോ ബീഭത്സൂർ ഏവ ച
ധനഞ്ജയശ് ച കേനാസി പ്രബ്രുഹി മമ തത്ത്വതഃ

ശ്രുതാ മേ തസ്യ വീരസ്യ കേവലാ നാമ ഹേതവഃ

11 [അർജ്ജ]

സർവാഞ് ജനപദാഞ് ജിത്വാ വിത്തം ആച്ഛിദ്യ കേവലം
മധ്യേ ധനസ്യ തിഷ്ഠാമി തേനാഹൂർ മാം ധനഞ്ജയം

12 അഭിപ്രയാമി സംഗ്രാമേ യദ് അഹം യുദ്ധദൂർമദാ
നാജിത്വാ വിനിവർതാമി തേന മാം വിജയം വിദ്ഃ

13 ശ്വേതാഃ കാഞ്ചനസംനാഹാ രഥേ യുജ്യന്തി മേ ഹയാഃ
സംഗ്രാമേ യുധുമാനസ്യ തേനാഹം ശ്വേതവാഹനഃ

14 ഉത്തരാഭ്യോ ച പൂർവാഭ്യോ ഫൽഗുനീഭ്യോ അഹം ദിവാ
ജാതോ ഹിമവതഃ പൃഷ്ഠേ തേന മാം ഫൽഗുനം വിദുഃ

15 പുരാ ശക്രേണ മേ ദത്തം യുധുതോ ദാനവർഷഭൈഃ
കിരീടം മൂർധ്നി സൂര്യാഭം തേന മാഹുഃ കിരീടിനം

16 ന കര്യാം കർമ്മ ബീഭത്സം യുധുമാനഃ കഥം ചന
തേന ദേവമനുഷ്യേഷു ബീഭത്സൂർ ഇതി മാം വിദുഃ

17 ഉഭൗ മേ ദക്ഷിണൗ പാണീ ഗാഘ്രീവസ്യ വികർഷണേ
തേന ദേവമനുഷ്യേഷു സവ്യസാചീതി മാം വിദുഃ

18 പൃഥിവ്യാം ചതുരന്തായാം വർണോ മേ ദുർലഭഃ സമഃ
കരോമി കർമ്മ ശുൽകം ച തേന മാം അർജുനം വിദുഃ

19 അഹം ദുരാപോ ദുർധർഷോ ദമനഃ പാകശാസനിഃ
തേന ദേവമനുഷ്യേഷു ജിഷ്ണു നാമാസ്മി വിശ്രുതഃ

20 കൃഷ്ണ ഇത്യ ഏവ ദശമം നാമ ചക്രേ പിതാ മമ
കൃഷ്ണാവദാതസ്യ സതഃ പ്രിയത്വാദ് ബാലകസ്യ വൈ

21 [വൈ]

തതഃ പാർഥം സ വൈരാടിർ അഭ്യവാദയദ് അന്തികാത്
അഹം ഭൂമിം ജയോ നാമ നാമ്നാഹം അപി ചോത്തരഃ

22 ദിഷ്ട്യാ ത്വാം പാർഥ പശ്യാമി സ്വാഗതം തേ ധനഞ്ജയ
ലോഹിതാക്ഷ മഹാബാഹോ നാഗരാജകരോപമ

യദ് അജ്ഞാനാദ് അവോചം ത്വാം ക്ഷത്വം അർഹസി തൻ മമ

23 യതസ് ത്വയാ കൃതം പൂർവം വിചിത്രം കർമ്മ ദുഷ്കരം
അതോ ഭയം വ്യതീതം മേ പ്രീതിശ് ച പരമാ ത്വയി

അധ്യായം 41

1 [വൈ]

ഉത്തരം സാരഥിം കൃത്യാ ശമീം കൃത്യാ പ്രദക്ഷിണം
 ആയുധം സർവം ആദായ തതഃ പ്രായാദ് ധനഞ്ജയഃ
 2 ധൃജം സിംഹം രഥാത് തസ്മാദ് അപനീയ മഹാരഥഃ
 പ്രണിധായ ശമീ മൂലേ പ്രായാദ് ഉത്തരസാരഥിഃ
 3 ദൈവീം മായാം രഥേ യുക്ത്യാ വിഹിതാം വിശ്വകർമ്മണാ
 കാഞ്ചനം സിംഹലാഗുലം ധൃജം വാനരലക്ഷണം
 4 മനസാ ചിന്തയാം ആസ പ്രസാദം പാവകസ്യ ച
 സ ച തച് ചിന്തിതം ജ്ഞാത്യാ ധൃജേ ഭൂതാന്യ് അചോദയത്
 5 സ പതാകം വിചിത്രാംഗം സോപാസംഗം മഹാരഥഃ
 രഥം ആസ്ഥായ ബിഭൃത്യഃ കൗന്തേയഃ ശ്വേതവാഹനഃ
 6 ബധാസിഃ സ തന്ത്രാണഃ പ്രഗൃഹീതശരാസനഃ
 തതഃ പ്രായാദ് ഉദീചീം സ കപിപ്രവര കേതനഃ
 7 സ്വന്വന്തം മഹാശംഖം ബലവാൻ അരിമർദനഃ
 പ്രാധമദ് ബലം ആസ്ഥായ ദ്വിഷതാം ലോമഹർഷണം
 8 തത തേ ജവനാ ധുര്യാ ജാനദ്യാം അഗമൻ മഹീം
 ഉത്തരശ് ചാപി സന്ത്രസ്തോ രഥോപസ്ഥ ഉപാവിശത്
 9 സംസ്ഥാപ്യ ചാശ്വാൻ കൗന്തേയഃ സമുദ്യമ്യ ച രശ്മിഭിഃ
 ഉത്തരം ച പരിഷ്വജ്യ സമാശ്യാസയദ് അർജുനഃ
 10 മാ ദൈസ് ത്വം രാജപുത്രാഗ്ര്യ ക്ഷത്രിയോ fസി പരന്തപ
 കഥം പുരുഷശാർദൂല ശത്രുമധ്യേ വിഷിദസി
 11 ശ്രുതാസ് തേ ശംഖശബ്ദാശ് ച ഭേരീശബ്ദാശ് ച പുഷ്പലാഃ
 കഞ്ജരാണാം ച നദതാം വ്യൂഢാനീകേഷു തിഷ്ഠതാം
 12 സ ത്വം കഥം ഇഹാനേന ശംഖശബ്ദേണ ഭീഷിതഃ
 വിഷണ്ണരൂപോ വിത്രസ്തഃ പുരുഷഃ പ്രാകൃതോ യഥാ
 13 [ഉത്തര]

ശ്രുതാ മേ ശംഖശബ്ദാശ് ച ഭേരീശബ്ദാശ് ച പുഷ്പലാഃ
 കഞ്ജരാണാം ച നിനദാ വ്യൂഢാനീകേഷു തിഷ്ഠതാം
 14 നൈവംവിധഃ ശംഖശബ്ദഃ പുരാ ജാതു മയാ ശ്രുതഃ
 ധൃജസ്യ ചാപി രൂപം മേ ദൃഷ്ടപൂർവ്വം ന ഹീദൃശം
 ധനർ അശ് ചൈവ നിർഘോഷഃ ശ്രുതപൂർവ്വോ ന മേ ക്വ ചിത്
 15 അസ്യ ശംഖസ്യ ശബ്ദേണ ധനുഷോ നിസ്വന്തേന ച

രഥസ്യ ച നിനാദേന മനോ മുഹ്യതി മേ ദൃശം
 16 വ്യക്തലാശ് ച ദിശഃ സർവാ ഹൃദയം വ്യഥതീവ മേ
 ധ്വജേന പിഹിതാഃ സർവാ ദിശോ ന പ്രതിഭാന്തി മേ
 ഗാണധീവസ്യ ച ശബ്ദേന കൗൺൗ മേ ബധിരീ കൃതൗ
 17 [അർജ്ജ്]

ഏകാന്തേ രഥം ആസ്ഥായ പദ്ഭ്യോം ത്വം അവപീഡയ
 ദൃശം ച രശ്മീൻ സംയച്ഛ ശംഖം ധ്വംസ്യാമ്യ് അഹം പുനഃ
 18 [വൈ]

തസ്യ ശംഖസ്യ ശബ്ദേന രഥനേമി സ്വനേന ച
 ഗാണധീവസ്യ ച ഘോഷേണ പൃഥിവീസമകമ്പത
 19 [ദ്രോണ]

യഥാ രഥസ്യ നിർഘോഷോ യഥാ ശംഖ ഉദീര്യതേ
 കമ്പതേ ച യഥാ ഭൂമിർ നൈഷോ ിന്യഃ സവ്യസാചിനഃ
 20 ശസ്ത്രാണി ന പ്രകാശന്തേ ന പ്രഹൃഷ്യന്തി വാജിനഃ
 അഗ്നയശ് ച ന ഭാസന്തേ സമിദ്ധാസ് തൻ ന ശോഭനം
 21 പ്രത്യ് ആദിത്യം ച നഃ സർവേ മൃഗാ ഘോരപ്രവാദിനഃ
 ധ്വജേഷു ച നിലീയന്തേ വായസാസ് തൻ ന ശോഭനം
 ശകനാശ് ചാപസവ്യാ നോ വേദയന്തി മഹദ് ഭയം
 22 ഗോമാതൃർ ഏഷ സേനായാ ഭവൻ മധ്യേ ിന്ധാവതി
 അനാഹതശ് ച നിഷ്ഠാന്തോ മഹദ് വേദയതേ ഭയം
 ഭവതാം രോമകുപാണി പ്രഹൃഷ്ടാന്യ് ഉപലക്ഷയേ
 23 പരാഭൂതാ ച വഃ സേനാ ന കശ് ചിദ് യോദ്ധും ഇച്ഛതി
 വിവർണമുഖ ഭൂയിഷ്ടാഃ സർവേ യോഘാ വിചേതസഃ
 ഗാഃ സന്ദ്രസ്ഥാപ്യ തിഷ്ഠാമോ വ്യൂഢാനീകാഃ പ്രഹാരിണഃ

അധ്യായം 42

1 [വൈ]

ഉത്തരം സാരഥിം കൃത്യാ ശമീം കൃത്യാ പ്രദക്ഷിണം
ആയുധം സർവം ആദായ തതഃ പ്രായാദ് ധനഞ്ജയഃ
2 ധൃജം സിംഹം രഥാത് തസ്മാദ് അപനീയ മഹാരഥഃ
പ്രണിധായ ശമീ മൂലേ പ്രായാദ് ഉത്തരസാരഥിഃ
3 ദൈവീം മായാം രഥേ യുക്ത്യാ വിഹിതാം വിശ്വകർമ്മണാ
കാണ്ഠനം സിംഹലാഗുലം ധൃജം വാനരലക്ഷണം
4 മനസാ ചിന്തയാം ആസ പ്രസാദം പാവകസ്യ ച
സ ച തച് ചിന്തിതം ജ്ഞാത്യാ ധൃജേ ഭൂതാന്യ് അചോദയത്
5 സ പതാകം വിചിത്രാംഗം സോപാസംഗം മഹാരഥഃ
രഥം ആസ്ഥായ ബിഭൃത്യഃ കൗന്തേയഃ ശ്വേതവാഹനഃ
6 ബധാസിഃ സ തന്ത്രാണഃ പ്രഗൃഹീതശരാസനഃ
തതഃ പ്രായാദ് ഉദീചീം സ കപിപ്രവര കേതനഃ
7 സ്വന്വന്തം മഹാശംഖം ബലവാൻ അരിമർദ്ദനഃ
പ്രായമദ് ബലം ആസ്ഥായ ദ്വിഷതാം ലോമഹർഷണം
8 തത തേ ജവനാ ധുര്യാ ജാനദ്യാം അഗമൻ മഹീം
ഉത്തരശ് ചാപി സന്ത്രസ്തോ രഥോപസ്ഥ ഉപാവിശത്
9 സംസ്ഥാപ്യ ചാശ്വാൻ കൗന്തേയഃ സമുദ്യമ്യ ച രശ്മിഭിഃ
ഉത്തരം ച പരിഷ്ഠ്യ സമാശ്യാസയദ് അർജുനഃ
10 മാ ദൈവ് ത്വം രാജപുത്രാഗ്ര്യ ക്ഷത്രിയോ fസി പരന്തപ
കഥം പുരുഷശാർദ്ദൂല ശത്രുമധ്യേ വിഷിദസി
11 ശ്രുതാസ് തേ ശംഖശബ്ദാശ് ച ഭേരിശബ്ദാശ് ച പുഷ്പലാഃ
കഞ്ജരാണാം ച നദതാം വ്യൂഢാനീകേഷു തിഷ്ഠതാം
12 സ ത്വം കഥം ഇഹാനേന ശംഖശബ്ദേണ ഭീഷിതഃ
വിഷണ്ണരൂപോ വിത്രസ്തഃ പുരുഷഃ പ്രാകൃതോ യഥാ
13 [ഉത്തര]

ശ്രുതാ മേ ശംഖശബ്ദാശ് ച ഭേരിശബ്ദാശ് ച പുഷ്പലാഃ
കഞ്ജരാണാം ച നിനദാ വ്യൂഢാനീകേഷു തിഷ്ഠതാം
14 നൈവംവിധഃ ശംഖശബ്ദഃ പുരാ ജാതു മയാ ശ്രുതഃ
ധൃജസ്യ ചാപി രൂപം മേ ദൃഷ്ടുപൂർവ്വം ന ഹീദൃശം
ധനർ അശ് ചൈവ നിർഘോഷഃ ശ്രുതപൂർവ്വോ ന മേ ക്വ ചിത്
15 അസ്യ ശംഖസ്യ ശബ്ദേണ ധനുഷോ നിസ്വന്തേന ച

രഥസ്യ ച നിനാദേന മനോ മുഹ്യതി മേ ദൃശം
 16 വ്യക്തലാശ് ച ദിശഃ സർവാ ഹൃദയം വ്യഥതീവ മേ
 ധ്വജേന പിഹിതാഃ സർവാ ദിശോ ന പ്രതിഭാന്തി മേ
 ഗാണധീവസ്യ ച ശബ്ദേന കൗൣ൭൭ മേ ബധിരീ കൃതൗ
 17 [അർജ്ജ്]

ഏകാന്തേ രഥം ആസ്ഥായ പദ്ഭ്യോം ത്വം അവപീഡയ
 ദൃശം ച രശ്മീൻ സംയച്ഛ ശംഖം ധ്വംസ്യാമ്യ് അഹം പുനഃ
 18 [വൈ]

തസ്യ ശംഖസ്യ ശബ്ദേന രഥനേമി സ്വനേന ച
 ഗാണധീവസ്യ ച ഘോഷേണ പൃഥിവീസമകമ്പത
 19 [ദ്രോൺ]

യഥാ രഥസ്യ നിർഘോഷോ യഥാ ശംഖ ഉദീര്യതേ
 കമ്പതേ ച യഥാ ഭൂമിർ നൈഷോ ിന്യഃ സവ്യസാചിനഃ
 20 ശസ്ത്രാണി ന പ്രകാശന്തേ ന പ്രഹൃഷ്യന്തി വാജിനഃ
 അഗ്നയശ് ച ന ഭാസന്തേ സമിദ്ധാസ് തൻ ന ശോഭനം
 21 പ്രത്യ് ആദിത്യം ച നഃ സർവേ മൃഗാ ഘോരപ്രവാദിനഃ
 ധ്വജേഷു ച നിലീയന്തേ വായസാസ് തൻ ന ശോഭനം
 ശകുനാശ് ചാപസവ്യാ നോ വേദയന്തി മഹദ് ഭയം
 22 ഗോമായൂർ ഏഷ സേനായാ അവൻ മധ്യേ ിന്ധാവതി
 അനാഹതശ് ച നിഷ്ഠാന്തോ മഹദ് വേദയതേ ഭയം
 ഭവതാം രോമകുപാണി പ്രഹൃഷ്ടാന്യ് ഉപലക്ഷയേ
 23 പരാഭൂതാ ച വഃ സേനാ ന കശ് ചിദ് യോദ്ധും ഇച്ഛതി
 വിവർണമുഖ ഭൂയിഷ്ഠാഃ സർവേ യോഘാ വിചേതസഃ
 ഗാഃ സന്ദ്രസ്ഥാപ്യ തിഷ്ഠാമോ വ്യൂഢാനീകാഃ പ്രഹാരിണഃ

അധ്യായം 43

1 [കർണ]

സർവാൻ ആയുഷ്കൃതോ ഭീതാൻ സന്ദ്രസ്താൻ ഇവ ലക്ഷയേ
അയുദ്ധമനസശ് ചൈവ സർവാംശ് ചൈവാനവസഥിതാൻ

2 യദ്യദ് ഏഷ രാജാ മത്സ്യാനാം യദി ബീഭത്സുർ ആഗതഃ
അഹം ആവാരയിഷ്ട്യാമി വേലേവ മകരാലയം

3 മമ ചാപപ്രമുക്താനാം ശരാണാം നതപർവണാം
നാവൃത്തിർ ഗച്ഛതാം അസ്തി സർപാണാം ഇവ സർപതാം

4 രക്തപുംബാഃ സുതീക്ഷ്ണാഗ്രാ മുക്താ ഹസ്തവതാ മയാ
ഛരാദയതു ശരാഃ പാർഥം ശലഭാ ഇവ പാദപം

5 ശരാണാം പുംബസക്താനാം മൗർവ്യാഭീഹതയാ ദൃശം
ശ്രൂതയാ തലയോഃ ശബ്ദോ ഭേദ്യോർ ആഹതയോർ ഇവ

6 സമാഹിതോ ഹി ബീഭത്സുർ വർഷാണ്യ് അഷ്ടൗ ച പഞ്ച ച
ജാതസ്നേഹശ് ച യുദ്ധസ്യ മയി സന്ദ്രഹരിഷ്യതി

7 പാത്രി ഭൃതശ് ച കൗന്തേയോ ബ്രാഹ്മണോ ഗുണവാൻ ഇവ
ശരൗഘാൻ പ്രതിഗൃഹ്ണാതു മയാ മുക്താൻ സഹസ്രശഃ

8 ഏഷ ചൈവ മഹേഷ്വാസസ് ത്രിഷു ലോകേഷു വിശ്രുതഃ
അഹം ചാപി കരുശ്രേഷ്ഠാ അർജുനാൻ നാവരഃ ക്വ ചിത്

9 ഇതശ് ചേതശ് ച നിർമുക്തൈഃ കാഞ്ചനൈർ ഗാർവൃവാജീതൈഃ
ദൃശ്യതാം അദ്യ വൈ വ്യോമ ഖദ്യോതൈർ ഇവ സംവൃതം

10 അദ്യാഹം ഋണം അക്ഷയം പുരാ വാചാ പ്രതിശ്രുതം
ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ ദാസ്യമി നിഹത്യ സമരേ റ്റർജുനം

11 അന്തരാ ഛിദ്യമാനാനാം പുംബാനാം വ്യതിശീര്യതാം
ശലഭാനാം ഇവാകാശേ പ്രചാരഃ സന്ദ്രദൃശ്യതാം

12 ഇന്ദ്രാശനിസമസ്പർശം മഹേന്ദ്രസമതേജസം
അർഭയിഷ്ട്യാമ്യ് അഹം പാർഥം ഉൽകാഭിർ ഇവ കണ്ഠരം

13 തം അഗ്നിം ഇവ ദുർധർഷം അസി ശക്തിശരേണധനം
പാണ്ഡവാഗ്നിം അഹം ദീപ്തം പ്രദഹന്തം ഇവാഹിതാൻ

14 അവ വേഗപുരോ വാതോ രഥൗഘസ്തനയിത്തുമാൻ
ശരധാരോ മഹാമോഘഃ ശമയിഷ്ട്യാമി പാണ്ഡവം

15 മത്കാർമുകവിനിർമുക്താഃ പാർഥം ആശീവിഷോപമാഃ
ശരാഃ സമഭിസർപതു വൽമീകം ഇവ പന്നഗാഃ

16 ജാമദഗ്ന്യാൻ മയാ ഹ്യ് അസ്തം യത് പ്രാപ്തം ഋഷിസത്തമാത്

തദ് ഉപാശ്രിത്യ വീര്യം ച യുധേയം അപി വാസവം
 17 ധ്വജാഗ്രേ വാനരസ് തിഷ്ഠൻ ഭല്ലേന നിഹതോ മയാ
 അദ്വൈവ പതതാം ഭൂമൗ വിനദൻ ദൈരവാൻ രവാൻ
 18 ശരത്രോർ മയാഭിപന്നാനാം ഭൂതാനാം ധ്വജവാസിനാം
 ദിശഃ പ്രതിഷ്ഠമാനാനാം അസ്തു ശബ്ദോ ദിവം ഗതഃ
 19 അദ്യ ദുര്യോധനസ്യാഹം ശല്യം ഹൃദി ചിരസ്മിതം
 സ മൂലം ഉദ്ധരിഷ്യാമി ബീഭത്സും പാതയൻ രഥാത്
 20 ഹതാശ്വം വിരഥം പാർഥം പൗരൂഷേ പര്യവസ്മിതം
 നിഃശ്വസന്തം യഥാ നാഗം അദ്യ പശ്യതു കൗരവാഃ
 21 കാമം ഗച്ഛതു കരവോ ധനം ആദായ കേവലം
 രഥേഷു വാപി തിഷ്ഠന്തോ യുദ്ധം പശ്യതു മാമകം

അധ്യായം 44

1 [കൃപ]

സദൈവ തവ രാധേയ യുദ്ധേ ക്രൂരതരാ മതിഃ
നാർത്ഥാനാം പ്രകൃതിം വേതമ നാനുബന്ധം അവേക്ഷസേ
2 നയാ ഹി ബഹവഃ സന്തി ശാസ്താങ്യ് ആശ്രിത്യ ചിന്തിതാഃ
തേഷാം യുദ്ധം തു പാപിഷ്ടം വേദയന്തി പുരാ വിദഃ
3 ദേശകാലേന സംയുക്തം യുദ്ധം വിജയദം ഭവേത്
ഹീനകാലം തദ് ഏവേഹ ഫലവൻ ന ഭവത്യ് ഉത
ദേശേ കാലേ ച വിക്രാന്തം കല്യാണായ വിധീയതേ
4 ആനുകൂല്യേന കാര്യാണാം അന്തരം സംവിധീയതാം
ഭാരം ഹി രഥകാരസ്യ ന വ്യവസ്യന്തി പണ്ഡിതാഃ
5 പരിചിന്ത്യ തു പാർഥേന സംനിപാതോ ന നഃ ക്ഷമഃ
ഏകഃ കരൂൻ അഭ്യരക്ഷദ് ഏകശ് ചാഗ്നിം അതർപയത്
6 ഏകശ് ച പഞ്ചവർഷാണി ബ്രഹ്മചര്യം അധാരയത്
ഏകഃ സുഭദ്രാം ആരോപ്യ ദൈവരഥേ കൃഷ്ണം ആഹവയത്
അസ്തിന് ഏവ വനേ കൃഷ്ണോ ഹൃതാം കൃഷ്ണാം അവാജയത്
7 ഏകശ് ച പഞ്ചവർഷാണി ശക്രാദ് അസ്താങ്യ് അശിക്ഷത
ഏകഃ സാമ്യമിനീം ജിത്വാ കരൂണാം അകരോദ് യശഃ
8 ഏകോ ഗന്ധർവരാജാനം ചിത്രസേനം അരിന്ദമഃ
വിജിഗ്യേ തരസാ സംഖ്യേ സേനാം ചാസ്യ സുദുർജയാം
9 തഥാ നിവാതകവചാഃ കാലഖണ്ഡാശ് ച ദാനവാഃ
ദൈവതൈർ അപ്യ് അവധ്യാസ് തേ ഏകേന യുധി പാതിതാഃ
10 ഏകേന ഹി ത്വയാ കർണ കിന്നാമേഹ കൃതം പുരാ
ഏകൈകേന യഥാ തേഷാം ഭൂമിപാലാ വശീകൃതാഃ
11 ഇന്ദ്രോ fപി ഹി ന പാർഥേന സംയുഗേ യോദ്ധും അർഹതി
യസ് തേനാശംസതേ യോദ്ധും കർതവ്യം തസ്യ ഭേഷജം
12 ആശീവിഷസ്യ ക്രുദ്ധസ്യ പാണിം ഉദ്യമ്യ ദക്ഷിണം
അവിമൃശ്യ പ്രദേശിണ്യാ ദംഷ്ട്രാം ആദാതും ഇച്ഛസി
13 അഥ വാ കണ്ഠരം മന്തം ഏക ഏവ ചരൻ വനേ
അനങ്കശം സമാരഹ്യ നഗരം ഗതും ഇച്ഛസി
14 സമിദ്ധം പാവകം വാപി ഘൃതമേദോ വസാ ഹൃതം
ഘൃതാക്ഷശ് ചീരവാസാസ് ത്വം മധ്യേനോത്തർതും ഇച്ഛസി
15 ആത്മാനം യഃ സമുദ്ബധ്യ കണ്ഠേ ബദ്ധ്യാ മഹാശിലാം

സമുദ്രം പ്രതരേദ് ദോർഭ്യോം തത്ര കിംനാമ പൗരൂഷം
 16 അക്രതാസ്തുഃ കൃതാസ്തും വൈ ബലവന്തം സുദുർബലഃ
 താദൃശം കർണ യഃ പാർഥം യോദ്ധും ഇച്ഛേത് സ ദുർമതിഃ
 17 അസ്താഭിർ ഏഷ നികൃതോ വർഷാണീഹ ത്രയോദശ
 സിംഹഃ പാശവിനിർമുക്കോ ന നഃ ശേഷം കരിഷ്യതി
 18 ഏകാന്തേ പാർഥം ആസീനം കൂപേ ിഗ്നിം ഇവ സംവൃതം
 അജ്ഞാനാദ് അഭ്യവസ്കന്ധ പ്രാപ്താഃ സ്തോ ഭയം ഉത്തമം
 19 സഹ യുധ്യാമഹേ പാർഥം ആഗതം യുദ്ധദുർമദം
 സൈന്യാസ് തിഷ്ണു സംനദ്ധാ വ്യൂഢാനീകാഃ പ്രഹാരിണഃ
 20 ദ്രോണോ ദുര്യോധനോ ഭീഷ്മോ ഭവാൻ ദ്രൗണിസ് തഥാ വയം
 സർവേ യുധ്യാമഹേ പാർഥം കർണ മാ സാഹസം കൃഥാഃ
 21 വയം വ്യവസിതം പാർഥം വജ്രപാണിം ഇവോദ്യതം
 ഷഡ് രഥാഃ പ്രതിയുധ്യേമ തിഷ്ണേമ യദി സംഹതാഃ
 22 വ്യൂഢാനീകാനി സൈന്യാനി യത്താഃ പരമധന്വിനഃ
 യുധ്യാമഹേ ിർജ്ജുനം സംഖ്യേ ദാനവാ വാസവം യഥാ

അധ്യായം 45

1 [അഷ്ടമത്വ]

ന ച താവജ്ജിതാ ഗാവോ ന ച സീമാന്തരം ഗതാഃ
 ന ഹാസ്തിനപുരം പ്രാപ്താസ് ത്വം ച കർണ വികത്മസേ
 2 സംഗ്രാമാൻ സുബഹുണ് ജിത്വാ ലബ്ധ്വാ ച വിപുലം ധനം
 വിജിത്യ ച പരാം ഭൂമിം നാഹുഃ കിം ചന പൗരൂഷം
 3 പചത്യ് അഗ്നിർ അവാക്യസ് തു തുഷ്ണീം ഭാതി ദിവാകരഃ
 തുഷ്ണീം ധാരയതേ ലോകാൻ വസുധാ സ ചരാചരാൻ
 4 ചാതുർവർണ്യസ്യ കർമാണി വിഹിതാനി മനീഷിഭിഃ
 ധനം യൈർ അധിഗന്തവ്യം യച് ച കുർവൻ ന ദുഷ്യതി
 5 അധീത്യ ബ്രാഹ്മണോ വേദാൻ യാജയേത യജേത ച
 ക്ഷത്രിയോ ധനൻ ആശ്രിത്യ ജയേതൈവ ന യാജയേത്
 വൈശ്യോ ിധിഗമ്യ ദ്രവ്യാണി ബ്രഹ്മകർമാണി കാരയേത്
 6 വർത്തമാനാ യഥാശാസ്ത്രം പ്രാപ്യ ചാപി മഹീം ഇമാം
 സത് കുർവന്തി മഹാഭാഗാ ഭൂമൻ സുവിഗ്രനാൻ അപി
 7 പ്രാപ്യ ദൃഢേന കോ രാജ്യം ക്ഷത്രിയസ് തോഷ്ടും അർഹതി
 തഥാ നൃശംസരൂപേണ യഥാന്യഃ പ്രാകൃതോ ജനഃ
 8 തഥാവാപ്തേഷു വിത്തേഷുകോ വികത്മേദ് വിചക്ഷണഃ
 നികൃത്യാ വഞ്ചനാ യോഗൈശ് ചരൻ വൈതംസികോ യഥാ
 9 കതമദ് ദൈവരഥം യുദ്ധം യത്രാജൈഷീർ ധനഞ്ജയം
 നകലം സഹദേവം ച ധനം യേഷാം ത്വയാ ഹൃതം
 10 യുധിഷ്ഠിരോ ജിതഃ കസ്തിൻ ഭീമശ് ച ബലിനാം വരഃ
 ഇദ്രപ്രസഥം ത്വയാ കസ്തിൻ സംഗ്രാമേ നിർജിതം പുരാ
 11 കഥൈവ കതമം യുദ്ധം യസ്തിൻ കൃഷ്ണാ ജിതാ ത്വയാ
 ഏകവസ്തു സഭാം നീതാ ദുഷ്ടകർമൻ രജസ്വലാ
 12 മൂലം ഏഷാം മഹത് കൃത്തം സാരാർഥി ചന്ദനം യഥാ
 കർമ കാരയിഥഃ ശൂര തത്വ കിം വിദുരോ ിബ്രവീത്
 13 യഥാശക്തി മനുഷ്യാണാം ശമം ആലക്ഷയാമഹേ
 അന്യേഷാം ചൈവ സത്ത്യാനാം അപി കീട പിപീലികേ
 14 ദ്രൗപദ്യാസ് തം പരിക്ലേശം ന ക്ഷന്തും പാണ്ഡവോ ിർഹതി
 ദുഃഖായ ധാർതരാഷ്ട്രാണാം പ്രാദുർഭൂതോ ധനഞ്ജയഃ
 15 ത്വം പുനഃ പണ്ഡിതോ ഭൂത്വാ വാചം വജ്രം ഇഹേച്ഛസി
 വൈരാത കരണോ ജിഷ്ണൂർ ന നഃ ശേഷം കരിഷ്യതി

16 നൈഷ ദേവാൻ ന ഗന്ധർവാൻ നാസുരാൻ ന ച രാക്ഷസാൻ
 ഭയാദ് ഇഹ ന യുധ്യേത കന്തീപത്രോ ധനഞ്ജയഃ
 17 യം യം ഏഷോ ഭിസുക്രമഃ സംഗ്രാമേ ഭിപതിഷ്യതി
 വൃക്ഷം ഗുരൂധ വേഗേന വിനിഹത്യ തം ഏഷ്യതി
 18 ത്വന്തോ വിശിഷ്ടം വിദ്യേണ ധനുഷ്യ് അമര രാട് സമം
 വാസുദേവ സമം യുദ്ധേ തം പാർഥം കോ ന പൂജയേത്
 19 ദൈവം ദൈവേന യുധ്യേത മാനുഷേണ ച മാനുഷം
 അസ്തേണാസ്തം സമാഹന്യാത് കോ ഭർജ്ജനേന സമഃ പുമാൻ
 20 പുത്രാദ് അനന്തരഃ ശിഷ്യ ഇതി ധർമ്മവിദോ വിദുഃ
 ഏതേനാപി നിമിത്തേന പ്രിയോ ദ്രോണസ്യ പാണ്ഡവഃ
 21 യഥാ ത്വം അകരോർ ദൃതം ഇദ്രപ്രസ്ഥം യഥാഹരഃ
 യഥാനൈഷിഃ സഭാം കൃഷ്ണാം തഥാ യുധ്യസ്വ പാണ്ഡവം
 22 അയം തേ മാതൃലഃ പ്രാജ്ഞഃ ക്ഷത്രധർമ്മസ്യ കോവിദഃ
 ദുർദ്ദൃത ദേവീ ഗാന്ധാരഃ ശകുനീർ യുധ്യതാം ഇഹ
 23 നാക്ഷാൻ ക്ഷിപതി ഗാണ്ഡീവം ന കൃതം ദ്വാപരം ന ച
 ജ്വലതോ നിശിതാൻ ബാണാംസ് തീക്ഷ്ണാൻ ക്ഷിപതി ഗാണ്ഡീവം
 24 ന ഹി ഗാണ്ഡീവനിർമുക്താ ഗാർഗൃപത്രാഃ സുതേജനാഃ
 അന്തരേഷ് അവതിഷ്ഠന്തി ഗിരീണാം അപി ദാരണാഃ
 25 അന്തകഃ ശമനോ മൃത്യുസ് തഥാഗ്നിർ വഡവാമുഖഃ
 കര്യൂർ ഏതേ ക്വ ചിച് ഛേദഷം ന തു ക്രുദ്ധോ ധനഞ്ജയഃ
 26 യുധ്യതാം കാമം ആചാര്യോ നാഹം യോത്സ്യേ ധനഞ്ജയം
 മത്സ്യോ ഹ്യ് അസ്മാദിർ ആയോധ്യോ യദ്യ് ആഗച്ഛേദ് ഗവാം പദം

അധ്യായം 46

1 [ഭീസ്മ]

നാഡു പശ്യതി വൈ ദ്രോണഃ കൃപഃ സാധ്യ് അനപശ്യതി

കർണസ് തു ക്ഷത്രധർമ്മേണ യഥാവദ് യോദ്ധും ഇച്ഛതി

2 ആചാര്യോ നാഭീഷ്ഠവ്യഃ പുരുഷേണ വിജാനതാ

ദേശകാലു തു സന്ദ്രേക്ഷ്യ യോദ്ധവ്യം ഇതി മേ മതിഃ

3 യസ്യ സൂര്യസമാഃ പഞ്ച സപന്താഃ സ്യഃ പ്രഹാരിണഃ

കഥം അഭ്യുദയേ തേഷാം ന പ്രമുഹ്യേത പണ്ഡിതഃ

4 സ്വാർഥേ സർവേ വിമുഹ്യന്തി യേ ിപി ധർമ്മവിദോ ജനഃ

തസ്മാദ് രാജൻ ബ്രവീമ്യ് ഏഷ വാക്യം തേ യദി രോചതേ

5 കർണോ യദ് അഭ്യവോചൻ നസ് തേജഃ സഞ്ജനനായ തത്

ആചാര്യ പുത്രഃ ക്ഷമതാം മഹത് കാര്യം ഉപസ്ഥിതം

6 നായം കാലോ വിരോധസ്യ കൗന്തേയേ സമുപസ്ഥിതേ

ക്ഷന്തവ്യം ഭവതാ സർവം ആചാര്യേണ കൃപേണ ച

7 ഭവതാം ഹി കൃതാസ്തുതാം യഥാദിത്യേ പ്രഭാ തഥാ

യഥാ ചന്ദ്രമസോ ലക്ഷ്മ സർവഥാ നാപകൃഷ്യതേ

ഏവം ഭവന്തു ബ്രാഹ്മണ്യം ബ്രഹ്മാസ്തം ച പ്രതിഷ്ഠിതം

8 ചതാഠ ഏകതോ വേദാഃ ക്ഷാത്രം ഏകത്ര ദൃശ്യതേ

നൈതത് സമസ്തം ഉഭയം കശ്മിംശ് ചിദ് അനശൂശ്രുമഃ

9 അന്യത്ര ഭാരതാചാര്യാത് സപുത്രാദ് ഇതി മേ മതിഃ

ബ്രഹ്മാസ്തം ചൈവ വേദാശ് ച നൈതദ് അന്യത്ര ദൃശ്യതേ

10 ആചാര്യ പുത്രഃ ക്ഷമതാം നായം കാലഃ സ്വദേദനേ

സർവേ സംഹത്യ യുധ്യമാഃ പാകശാസനിം ആഗതം

11 ബലസ്യ വ്യസനാനീഹ യാന്യ് ഉക്താനി മനീഷിഭിഃ

മുഖ്യോ ദേദോ ഹി തേഷാം വൈ പാപിഷ്ഠോ വിദുഷാം മതഃ

12 [അഷ്ടത്ഥ]

ആചാര്യ ഏവ ക്ഷമതാം ശാന്തിർ അത്ര വിധീയതാം

അഭീഷജ്യമാനേ ഹി ഗുരൗ തദ്വൃത്തം രോഷകാരിതം

13 [വൈ]

തതോ ദുര്യോധനോ ദ്രോണം ക്ഷമയാം ആസ ഭാരത

സഹ കർണേന ഭീഷ്മേണ കൃപേണ ച മഹാത്മനാ

14 [ദ്രോണ]

യദ് ഏവ പ്രഥമം വാക്യം ഭീഷ്മഃ ശാന്തനവോ ിബ്രവീത്

തേനൈവാഹം പ്രസന്നോ വൈ പ്രഥം അത്ര വിധീയതാം
 15 യഥാ ദുര്യോധനേ ിയത്തേ നാഗഃ സൃശതി സൈനികാൻ
 സാഹസദ് യദി വാ മോഹാത് തഥാ നീതിർ വിധീയതാം
 16 വനവാസേ ഹ്യ അനിർവൃത്തേ ദർശയേൻ ന ധനഞ്ജയഃ
 ധനം വാലഭമാനോ ിത്ര നാദ്യ നഃ ക്ഷത്വം അർഹതി
 17 യഥാ നായം സമായുജ്യാദ് ധർതരാഷ്ട്രാൻ കഥം ചന
 യഥാ ച ന പരാജയ്യാത് തഥാ നീതിർ വിധീയതാം
 18 ഉക്തം ദുര്യോധനേനാപി പുരസ്താദ് വാക്യം ഈദൃശം
 തദ് അനുസ്മൃത്യ ഗാംഗേയ യഥാവദ് വക്ത്രം അർഹസി

അധ്യായം 47

1 [ഭീസ്മ]

കലാശാസ്തത യുജ്യന്തേ മുഹൂർത്താൽ ച ദിനാനി ച
അർധമാസാൽ ച മാസാൽ ച നക്ഷത്രാണി ഗ്രഹാസ്തഥാ

2 ജ്വതവൽ ചാപി യുജ്യന്തേ തഥാ സംവത്സരാ അപി
ഏവം കാലവിഭാഗേന കാലചക്രം പ്രവർതതേ

3 തേഷാം കാലാതിരേകേണ ജ്യോതിഷാം ച വ്യതിക്രമാത്
പഞ്ചമേ പഞ്ചമേ വർഷേ ദ്വൗ മാസാവ് ഉപജായതഃ

4 തേഷാം അഭ്യധികാ മാസാഃ പഞ്ച ദ്വാദശ ച ക്ഷപാഃ
ത്രയോദശാനാം വർഷാണാം ഇതി മേ വർതതേ മതിഃ

5 സർവം യഥാവച് ചരിതം യദ്യദ് ഏഭിഃ പരിശ്രുതം
ഏവം ഏതദ് വ്യുവം ജ്ഞാത്യാ തതോ ബിഭേസുർ ആഗതഃ

6 സർവേ ചൈവ മഹാത്മാനഃ സർവേ ധർമ്മാർഥകോവിദാഃ
യേഷാം യുധിഷ്ഠിരോ രാജാ കസ്താദ് ധർമേ പരാധ്യയഃ

7 അലുബ്ധാസ് ചൈവ കൗന്തേയാഃ കൃതവന്തസ് ച ദൃഷ്ട്വരം
ന ചാപി കേവലം രാജ്യം ഇച്ഛേയുസ് തേ പരാപായതഃ

8 തദൈവ തേ ഹി വിക്രാന്തം ഈഷഃ കൗരവനന്ദനാഃ
ധർമ്മപാശനിബദ്ധാസ്തു ന ചേലഃ ക്ഷത്രിയ വ്രതാത്

9 യച് ചാന്യത ഇതി ഖ്യായേദ്യച് ച ഗച്ഛേത് പരാഭവം
വൃണയേർ മരണം പാർഥാ നാന്യതത്വം കഥം ചന

10 പ്രാപ്തേ തു കാലേ പ്രാപ്തവ്യം നോത്സുജേയുർ നരർഷഭാഃ
അപി വജ്രദതാ ഗുഹ്യം തഥാ വീര്യം ഹി പാണ്ഡവാഃ

11 പ്രതിയുധ്യമ സമരേ സർവശസ്ത്രദതാം വരം
തസ്മാദ്യദ് അത്ര കല്യാണം ലോകേ സദ്ഭിർ അനുഷ്ഠിതം
തത് സംവിധീയതാം ക്ഷിപ്രം മാ നോ ഹ്യ് അർഥോ പതിഗാത് പരാൻ

12 ന ഹി പശ്യാമി സംഗ്രാമേ കദാ ചിദ് അപി കൗരവ
ഏകാന്തസിദ്ധിം രാജേന്ദ്ര സമ്പ്രാപ്തസ് ച ധനഞ്ജയഃ

13 സമ്പ്രവൃത്തേ തു സംഗ്രാമേ ഭാവാഭാവൗ ജയാജയൗ
അവശ്യം ഏകം സ്പൃശതോ ദൃഷ്ടം ഏതദ് അസംശയം

14 തസ്മാദ് യുദ്ധാവചരികം കർമ്മ വാ ധർമ്മസംഹിതം
ക്രിയതാം ആശു രാജേന്ദ്ര സമ്പ്രാപ്തോ ഹി ധനഞ്ജയഃ

15 [ദുർ]

നാഹം രാജ്യം പ്രദാസ്യാമി പാണ്ഡവാനാം പിതാമഹ

യുദ്ധാവചാരികം യത് തു തച്ഛരീഘ്രം സംവിധീയതാം

16 [ഭീഷ്മ]

അത്ര യാ മാമകീ ബുദ്ധിഃ ശ്രൂയതാം യദി രോചതേ

ക്ഷിപ്രം ബലചതുർഭാഗം ഗൃഹ്യ ഗച്ഛ പുരം പ്രതി

തതോ ിപരശ് ചതുർഭാഗോ ഗാഃ സമാദായ ഗച്ഛതു

17 വയം ത്വ് അർധേന സൈന്യേന പ്രതിയോത്സ്യാമ പാണ്ഡവം

മത്സ്യം വാ പുനർ ആയാതം അഥ വാപി ശതകൃതം

18 ആചാര്യോ മധ്യതസ് തിഷ്ഠത് അശ്വത്ഥാമാ തു സവ്യതഃ

കൃപഃ ശാരദ്വതോ ധീമാൻ പാർശ്വം രക്ഷതു ദക്ഷിണം

19 അഗ്രതഃ സൃതപുത്രസ് തു കർണസ് തിഷ്ഠതു ദംശിതഃ

അഹം സർവസ്യ സൈനസ്യ പശ്ചാത് സ്ഥാസ്യാമി പാലയൻ

അധ്യായം 48

1 [ഭീസ്മ]

കലാശാസ്തത യുജ്യന്തേ മുഹൂർത്താശ്ച ദിനാനി ച
അർധമാസാശ്ച മാസാശ്ച നക്ഷത്രാണി ഗ്രഹാസ്തഥാ

2 ജ്വതവശ്ചാപി യുജ്യന്തേ തഥാ സംവത്സരാ അപി
ഏവം കാലവിഭാഗേന കാലചക്രം പ്രവർതതേ

3 തേഷാം കാലാതിരേകേണ ജ്യോതിഷാം ച വ്യതിക്രമാത്
പഞ്ചമേ പഞ്ചമേ വർഷേ ദ്വൗ മാസാവ് ഉപജായതഃ

4 തേഷാം അഭ്യധികാ മാസാഃ പഞ്ച ദ്വാദശ ച ക്ഷപാഃ
ത്രയോദശാനാം വർഷാണാം ഇതി മേ വർതതേ മതിഃ

5 സർവം യഥാവച്ചരിതം യദ്യദ് ഏഭിഃ പരിശ്രുതം
ഏവം ഏതദ്യുവം ജ്ഞാത്യാ തതോ ബിഭേസുർ ആഗതഃ

6 സർവേ ചൈവ മഹാത്മാനഃ സർവേ ധർമ്മാർഥകോവിദാഃ
യേഷാം യുധിഷ്ഠിരോ രാജാ കസ്താദ്ധർമ്മേ പരാധ്യയഃ

7 അലുണ്ണാശ്ചൈവ കൗന്തേയാഃ കൃതവന്തശ്ച ദുഷ്കരം
ന ചാപി കേവലം രാജ്യം ഇച്ഛേയുസ്തേ പരാപായതഃ

8 തദൈവ തേ ഹി വിക്രാന്തം ഈഷഃ കൗരവനന്ദനാഃ
ധർമ്മപാശനിബദ്ധാസ്തു ന ചേലഃ ക്ഷത്രിയ വ്രതാത്

9 യച്ഛാപ്തത ഇതി ഖ്യായേദ്യച്ഛാപ്തം പരാഭവം
വൃണയേർ മരണം പാർഥാ നാന്തത്വം കഥം ചന

10 പ്രാപ്തേ തു കാലേ പ്രാപ്തവ്യം നോത്സുജേയുർ നരർഷഭാഃ
അപി വജ്രദതാ ഗുഹ്യം തഥാ വീര്യം ഹി പാണ്ഡവാഃ

11 പ്രതിയുധ്യഥ സമരേ സർവശസ്ത്രദതാം വരം
തസ്മാദ്യദ് അത്ര കല്യാണം ലോകേ സദ്ഭിർ അനുഷ്ഠിതം
തത്സംവിധീയതാം ക്ഷിപ്രം മാ നോ ഹ്യ് അർഥോ പരിഗാത് പരാൻ

12 ന ഹി പശ്യാമി സംഗ്രാമേ കദാ ചിദ് അപി കൗരവ
ഏകാന്തസിദ്ധിം രാജേന്ദ്ര സമ്പ്രാപ്തശ്ച യനഞ്ജയഃ

13 സമ്പ്രവൃത്തേ തു സംഗ്രാമേ ഭാവാഭാവൗ ജയാജയൗ
അവശ്യം ഏകം സ്പൃശതോ ദൃഷ്ടം ഏതദ് അസംശയം

14 തസ്മാദ്യുദ്ധാവചരികം കർമ്മ വാ ധർമ്മസംഹിതം
ക്രിയതാം ആശു രാജേന്ദ്ര സമ്പ്രാപ്തോ ഹി യനഞ്ജയഃ

15 [ദുർ]

നാഹം രാജ്യം പ്രദാസ്യാമി പാണ്ഡവാനാം പിതാമഹ

യുദ്ധാവചാരികം യത് തു തച്ഛരീഘ്രം സംവിധീയതാം

16 [ഭീഷ്മ]

അത്ര യാ മാമകീ ബുദ്ധിഃ ശ്രൂയതാം യദി രോചതേ

ക്ഷിപ്രം ബലചതുർഭാഗം ഗൃഹ്യ ഗച്ഛ പുരം പ്രതി

തതോ ഫപരശ് ചതുർഭാഗോ ഗാഃ സമാദായ ഗച്ഛതു

17 വയം ത്വ് അർധേന സൈന്യേന പ്രതിയോത്സ്യാമ പാണ്ഡവം

മത്സ്യം വാ പുനർ ആയാതം അഥ വാപി ശതകൃതം

18 ആചാര്യോ മധ്യതസ് തിഷ്ഠത് അശ്വത്ഥാമാ തു സവ്യതഃ

കൃപഃ ശാരദ്വതോ ധീമാൻ പാർശ്വം രക്ഷതു ദക്ഷിണം

19 അഗ്രതഃ സുതപത്രസ് തു കർണസ് തിഷ്ഠതു ദംശിതഃ

അഹം സർവസ്യ സൈനസ്യ പശ്ചാത് സ്ഥാസ്യാമി പാലയൻ

അധ്യായം 49

1 [വൈ]

സ ശത്രുസേനാം തരസാ പ്രണദ്യ; ഗാസ് താ വിജിത്യാമ ധനർധരാഗ്ര്യഃ
 ദുര്യോധനായാഭിമുഖം പ്രയാതോ; ഭൂയോ റ്റർജ്ജുനഃ പ്രിയം ആജു ചികീർഷൻ
 2 ഗോഷ്യ പ്രയാതാസു ജവേന മത്സ്യാൻ; കിരീടിനം കൃതകാര്യം ച മത്യാ
 ദുര്യോധനായാഭിമുഖം പ്രയാനം; കരുപ്രവീരാഃ സഹസാഭിപേതുഃ
 3 തേഷാം അനീകാനി ബഹുനി ഗാസ്തും; വ്യൂഢാനി ദൃഷ്ട്വാ ബലുല ധ്വജാനി
 മത്സ്യസ്യ പുത്രം ദ്വിഷതാം നിഹന്താ; വൈരാടിം ആമന്ത്ര്യ തതോ റ്റഭ്യുവാച
 4 ഏതേന തുർണം പ്രതിപാദയേമാത്; ശ്വേതാൻ ഹയാൻ കാഞ്ചനരശ്മി
 യോക്ത്രാൻ
 ജവേന സർവേണ കരു പ്രയത്നം; ആസാദയൈതദ് റഥസിംഹവൃന്ദം
 5 ഗജോ ഗജേനേവ മയാ ദുരാത്മാ; യോ യോദ്ധും ആകാക്ഷതി സുതപുത്രഃ
 തം ഏവ മാം പ്രാപയ രാജപുത്രഃ; ദുര്യോധനാപാശ്രയ ജാതദർപം
 6 സ തൈർ ഹയൈർ വാതജവൈർ ബൃഹദ് ഭിഃ; പുത്രോ വിരാടസ്യ സുവർണക
 കൈഷ്യഃ
 വിധാംസയംസ് തദ്രഥിനാം അനീകം; തതോ റ്റവഹത് പാണ്ഡവം ആജിമധ്യേ
 7 തം ചിത്രസേനോ വിശിഖൈർ വിപാഛൈഃ; സംഗ്രാമജീച് ഛത്രസഹോ
 ജയശ് ച
 പ്രത്യദ്യയുർ ഭാരതം ആപതന്തം; മഹാരഥാഃ കർണം അഭീപ്ലമാനാഃ
 8 തതഃ സ തേഷാം പുരുഷപ്രവീരഃ; ശരാസനാർചിഃ ശരവേഗതാപഃ
 വ്രാതാൻ രഥാനാം അദഹത് സ മന്യൂർ; വനം യഥാഗ്നിഃ കരുപുംഗവാനാം
 9 തസ്തിംസ് തു യുദ്ധേ തുമുലേ പ്രവൃത്തേ; പാർഥം വികർണോ റ്റതിരഥം രഥേന
 വിപാാ വർഷേണ കരുപ്രവീരോ; ഭീമേന ഭീമാനജം ആസസാദ
 10 തതോ വികർണസ്യ ധനർ വികൃഷ്യ; ജാംബുനദാഗ്ര്യോപചിതം ദൃഢജ്യം
 അപാതയദ് ധ്വജം അസ്യ പ്രമഥ്യ; ഛിന്നധ്വജഃ സോ റ്റപ്യ് അപയാജ് ജവേന
 11 തം ശാത്രവാണാം ഗണബാധിതാരം; കർമാണി കർവാണം അമാനുഷാണി
 ശത്രും തപഃ കോപം അമൃഷ്യമാണഃ; സമർപയത് കൂർമനവേന പാർഥം
 12 സ തേന രാജ്ഞാതിരഥേന വിഭോ; വിഗാഹമാനോ ധ്വജിനീം കുരൂണാം
 ശത്രും തപം പഞ്ചഭിർ ആശു വിദ്ധ്യാ; തതോ റ്റസ്യ സൂതം ദശഭിർ ജൂഢാന
 13 തതഃ സ വിഭോ ഭരതർഷഭേണ; ബാണേന ഗാത്രാവരണാതിഗേന
 ഗതാസുർ ആജു നിപപാത ഭൂമൗ; നഗോ ഗനാഗ്രാദ് ഇവ വാതൗഗ്ണഃ
 14 രഥർഷഭാസ് തേ തു രഥർഷഭേണ; വീരാ രണേ വീരതരേണ ഭഗ്വാഃ
 ചകമ്പിരേ വാതവശേന കാലേ; പ്രകമിപ്ലാനീവ മഹാവനാനി

15 ഹതാസ് തു പാർഥേന നരപ്രവീരഃ; ഭൂമൗ യുവാനഃ സുഷ്യപുഃ സുവേഷാഃ
 വസു പ്രദാ വാസവതുല്യവീര്യഃ; പരാജിതാ വാസവ ജേന സംഖ്യേ
 സുവർണകാർഷ്ണായസ വർമ്മ നദ്ധാ; നാഗാ യഥാ ഹൈവവതാഃ പ്രവൃദ്ധാഃ
 16 തഥാ സ ശത്രുൻ സമരേ വിനിഘ്നൻ; ഗാഞ്ധീവധന്വാ പുരുഷപ്രവീരഃ
 ചചാര സംഖ്യേ പ്രദിശോ ദിശശ് ച; ദഹന് ഇവാഗ്നിർ വനം ആതപാന്തേ
 17 പ്രകീർണപർണാനി യഥാ വസന്തേ; വിശാതയിത്യാത്യനിലോ നദൻ ഖേ
 തഥാ സപത്താൻ വികിരൻ കിരീടീ; ചചാര സംഖ്യേ ിതി രഥോ രഥേന
 18 ശോണാശ്വവാഹസ്യ ഹയാൻ നിഹത്യ; വൈകർതന ഭ്രാതൂർ അദീനസത്തഃ
 ഏകേന സംഗ്രാമജിതഃ ശരേണഃ; ശിരോ ജഹാരാഥ കിരീടമാലി
 19 തസ്മിൻ ഹതേ ഭ്രാതരി സൃതപത്രോ; വൈകർതനോ വീര്യം അമാദദാനഃ
 പ്രഗൃഹ്യ ദന്താവ് ഇവ നാഗരാജോ; മഹർഷഭം വ്യാഘ്രേ ഇവാഭ്യധാവത്
 20 സ പാണ്ഡവം ദ്വാദശഭിഃ പൃഷ്ഠത്കൈർ; വൈകർതനഃ ശീഘ്രം ഉപാജ്ജ്വലാന
 വിവ്യാധ ഗാത്രേഷു ഹയാംശ് ച സർവാൻ; വിരാട പുത്രം ച ശരൈർ നിജഘ്നേ
 21 സ ഹസ്തിനേവാഭിഹതോ ഗജേന്ദ്രഃ; പ്രഗൃഹ്യ ഭല്ലാൻ നിശിതാൻ നിഷംഗാത്
 ആ കർണ പൂർണം ച ധന്വർ വികൃഷ്ട്യ; വിവ്യാധ ബാണൈർ അഥ സൃതപത്രം
 22 അഥാസ്യ ബാഹുരുശിരോ ലലാടഃ; ഗ്രീവാം രഥാംഗാനി പരാവമർദീ
 സ്ഥിതസ്യ ബാണൈർ യുധി നിർബിഭേദഃ; ഗാഞ്ധീവമുക്കൈർ അശനിപ്രകാ
 ശൈഃ
 23 സ പാർഥ മുക്കൈർ വിശിഖൈഃ പ്രണനോ; ഗജോ ഗജേനേവ ജിതസ്
 തരസ്മി
 വിഹായ സംഗ്രാമശിരഃ പ്രയാതോ; വൈകർതനഃ പാണ്ഡവ ബാണതപ്തഃ

അധ്യായം 50

1 [വൈ]

അപയാതേ തു രാധേയേ ദുര്യോധന പുരോഗമാഃ
 അനീകേന യഥാ സ്വേന ശരൈർ ആർച്ഛന്ത പാണ്ഡവം
 2 ബഹുധാ തസ്യ സൈന്യസ്യ വ്യൂഢസ്യാപതതഃ ശരൈഃ
 അഭിയാനീയം ആജ്ഞായ വൈരാടിർ ഇദം അബ്രവീത്
 3 ആസ്ഥായ ത്വചിരം ജിഷ്ണോ രഥം സാരഥിനാ മയാ
 കതമദ് യാസ്യസേ ിനീക മുക്തോ യാസ്യാമ്യ് അഹം ത്വയാ

4 [അർജ്ജ]

ലോഹിതാക്ഷം അരിഷ്ടം യം വൈയാഘ്രം അനുപശ്യസി
 നീലാം പതാകാം ആശ്രിത്യ രഥേ തിഷ്ഠന്തം ഉത്തരം
 5 കൃപസ്യേതദ് രഥാനീകം പ്രാപയസ്വൈതദ് ഏവ മാം
 ഏതസ്യ ദർശയിഷ്യാമി ശീഘ്രാസ്തം ദൃഢധനീനഃ
 6 കമണ്ഡലുർ ധ്വജേ യസ്യ ശാതകംഭയഃ ശ്രുഭഃ
 ആചാര്യ ഏഷ വൈ ദ്രോണഃ സർവശസ്ത്രദൃതാം വരഃ
 7 സുപ്രസന്നമനാ വീര കരുഷ്യാനം പ്രദക്ഷിണം
 അത്രൈവ ചാവിരോധേന ഏഷ ധർമ്മഃ സനാതനഃ
 8 യദി മേ പ്രഥമം ദ്രോണഃ ശരീരേ പ്രഹരിഷ്യതി
 തതോ ിസ്യ പ്രഹരിഷ്യാമി നാസ്യ കോപോ ഭവിഷ്യതി
 9 അസ്മാവിദുരേ തു ധനൂർ ധ്വജാഗ്രേ യസ്യ ദൃശ്യതേ
 ആചാര്യസ്യൈഷ പുത്രോ വൈ അശ്വത്ഥാമാ മഹാരഥഃ
 10 സദാ മമൈഷ മാനുശ് ച സർവശസ്ത്രദൃതാം അപി
 ഏതസ്യ ത്വം രഥം പ്രാപ്യ നിവർത്തേഥാഃ പുനഃ പുനഃ
 11 യ ഏഷ തു രഥാനീകേ സുവർണകവചാവൃതഃ
 സേനാഗ്രേണ തൃതീയേന വ്യവഹാര്യേണ തിഷ്ഠതി
 12 യസ്യ നാഗോ ധ്വജാഗ്രേ വൈ ഹേമകേതന സംശ്രിതഃ
 ധൃതരാഷ്ട്രാത്മജഃ ശ്രീമാൻ ഏഷ രാജാ സുയോധനഃ
 13 ഏതസ്മാദിമുഖം വീര രഥം പരഥമാരുജഃ
 പ്രാപയസ്വൈഷ തേജോ ിഭിപ്രഥാമീ യുദ്ധദുർമദഃ
 14 ഏഷ ദ്രോണസ്യ ശിഷ്യാണാം ശീഘ്രാസ്തുഃ പ്രഥമോ മതഃ
 ഏതസ്യ ദർശയിഷ്യാമി ശീഘ്രാസ്തം വിപുലം ശരൈഃ
 15 നാഗകക്ഷ്യാ തു ത്വചിരാ ധ്വജാഗ്രേ യസ്യ തിഷ്ഠതി
 ഏഷ വൈകർതനഃ കർണോ വിദിതഃ പൂർവം ഏവ തേ

16 ഏതസ്യ രഥം ആസ്ഥായ രാധേയസ്യ ദുരാത്മനഃ
 യത്തോ ഭവേഥാഃ സംഗ്രാമേ സ്പർധത്യ് ഏഷ മയാ സദാ
 17 യസ് തു നീലാനസാരേണ പഞ്ച താരേണ കേതുനാ
 ഹസ്താവാപീ ബൃഹദ് ധന്വാ രഥേ തിഷ്ഠതി വിദ്യവാൻ
 18 യസ്യ താരാർക ചിത്രോ ഽസൗ രഥേ ധ്വജവരഃ സ്ഥിതഃ
 യസ്യൈതത് പാണ്ഡുരം ഛത്രം വിമലം മൂർധ്നി തിഷ്ഠതി
 19 മഹതോ രഥവംശസ്യ നാനാ ധ്വജപതാകിനഃ
 ബലാഹകാഗ്രേ സൂര്യോ വാ യ ഏഷ പ്രമുഖേ സ്ഥിഥ
 20 ഹൈമം ചന്ദ്രാർകസങ്കാശം കവചം യസ്യ ദൃശ്യതേ
 ജാതരൂപശിരസ് ത്രാണസ് ത്രാസയന് ഇവ മേ മനഃ
 21 ഏഷ ശാന്തനവോ ഭീഷ്മഃ സർവേഷാം നഃ പിതാമഹഃ
 രാജശ്രീയാവബദ്ധസ് തു ദുര്യോധന വശാനഗഃ
 22 പശ്യാദ് ഏഷ പ്രയാതവ്യോ ന മേ വിഘ്നകരോ ഭവേത്
 ഏതേന യുധ്യാമാനസ്യ യത്തഃ സംയച്ഛ മേ ഹയാൻ
 23 തതോ ഽഭ്യവഹദ് അവ്യഗ്രോ വൈരാടിഃ സവ്യസാചിനം
 യത്രാതിഷ്ഠത് കൃപോ രാജൻ യോത്സ്യമാനോ ധനഞ്ജയം

പ്രസാധകർ

അല്ലിളക്തം

